

Reserves en voorzieningen

Geactualiseerde beleidsnota

juni 2009

Uitgave	: Team Planning en Control
Naam	: C.F. Eikelenboom
Telefoonnummer	: 693025
Mail	: cf.eikelenboom@deventer.nl

Voorwoord

Voor u ligt de *'beleidsnota reserves en voorzieningen'*. Het betreft een geactualiseerde versie van eerder in 2001 en 2003 uitgebrachte nota's over reserves en voorzieningen. De inhoud is zowel geactualiseerd op nieuwe en gewijzigde wet- en regelgeving als op de in 2007 gewijzigde organisatie. Het instellen van reserves en voorzieningen is een taak die onder het mandaat van de raad plaatsvindt. Het voorbereiden van het instellen en wijzigen van reserves en voorzieningen geschiedt door het college waarbij binnen het mandaat van de programma's wordt geopereerd. Deventer geeft met deze nota aan dat een kaderstellende beleidslijn noodzakelijk is voor een slagvaardig financieel beleid waarbij het vormen van reserves en voorzieningen zoveel mogelijk wordt beperkt en alleen wordt toegepast indien de noodzaak tot het instellen ervan helder en transparant is vast te stellen. De beleidsnota zal in Deventer daarvoor als leidraad dienen.

Inhoudsopgave

Voorwoord

Hoofdstuk 1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
Hoofdstuk 2.	Wettelijk kader en regelgeving	2
2.1	Reserves	3
2.2	Voorzieningen	6
2.3	Artikel 212 Gemeentewet – financiële verordening	8
2.4	Treasury en eigen vermogen (reserves)	8
2.5	Randvoorwaarden instellen reserves en voorzieningen	9
Hoofdstuk 3	Beleidskader Deventer – 2009 en verder	11
3.1	Instellen reserves en voorzieningen	11
3.2	Wijzigen reserves en voorzieningen	11
3.3	Rentetoerekening	11
3.4	Rapportage in cyclusdocumenten	12
3.5	Gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen	13
3.6	Periodiek actualiseren beleidsnota	13
3.7	Relatie met risicomanagement en weerstandsvermogen	13
Hoofdstuk 4	Beleidsuitgangspunten 2009 en verder	15
Hoofdstuk 5	Resultaat validiteitsbeoordeling ultimo 2008	17
5.1	Samenvatting jaarrekening	17
5.2	Voorstel tot opheffen	18
5.3	Voorstel tot splitsen	19
5.4	Voorstel tot samenvoegen	19
5.5	Voorstel tot wijziging	20
5.6	Vaststellen van categorie, functie en rentetoerekening van reserves	22
Hoofdstuk 6	Vervolg op beleidsnota	23
Bronnen		24
Bijlagen		
Bijlage 1	Criteria voor instellen en beheer van een reserve of voorziening	26
Bijlage 2	Beoordeling reserves	30
Bijlage 3	Meerjarig verloop reserves	33
Bijlage 4	Beoordeling voorzieningen	35
Bijlage 5	Meerjarig verloop voorzieningen	36

1. Inleiding

Voor u ligt de beleidsnota reserves en voorzieningen 2009. Deze nota is een actualisatie van de in 2001 vastgestelde beleidsnota reserves en voorzieningen en de in 2003 vastgestelde voortgangsnota reserves en voorzieningen.

Het instellen van reserves en voorzieningen is geen doel op zich, maar vormt een middel om een adequate financiële huishouding te kunnen voeren. Het is voor de gemeente Deventer, met een breed spectrum aan producten en diensten, noodzakelijk dat verschillen in toepassing (afgestemd op de producten) tot uitdrukking worden gebracht.

Deze nota zal behalve op het beleid van de gemeente Deventer ook ingaan op de gewenste omvang van de reserves en voorzieningen. Waar mogelijk zullen reserves en voorzieningen worden opgeheven of samengevoegd.

1.1 Aanleiding

Waarom een herziene nota reserves en voorzieningen?

Vergroting van de slagvaardigheid van het financiële beleid staat al een aantal jaren centraal binnen de gemeente Deventer. Met regelmaat wordt de vraag gesteld of gemeente Deventer niet teveel eigen vermogen in de vorm van reserves aanhoudt. Deze reserves worden daarbij gezien als opgepote middelen ('dood geld op de plank'). De inhoud van de beleidsnota beoogt een beleid- en beheerskader te zijn dat moet leiden tot een afgewogen omvang van reserves en voorzieningen waarmee een grote mate van slagvaardigheid in het financiële beleid wordt bereikt.

Wat wordt op dit moment vanuit de regelgeving verlangd?

De kaderstellende functie van de beleidsnota reserves en voorzieningen is deels vastgelegd in de financiële verordening ex. artikel 212 van de Gemeentewet. Voor Deventer geldt daarbij de volgende afspraak;

- o het college geeft jaarlijks in de begroting inzicht in de stand van zaken en het verloop van alle reserves en voorzieningen;
- o tevens wordt aangegeven de toerekening en verwerking van rente over de reserves en voorzieningen.

Daarnaast stelt het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in diverse artikelen eisen aan de presentatie van en omgang met reserves en voorzieningen. De doorontwikkeling van de wetgeving en de doorontwikkeling van gemeente Deventer in de afgelopen jaren zijn daarnaast aanvullende redenen om de beleidsnota opnieuw te beoordelen en daar waar nodig aan te passen aan de huidige wet- en regelgeving en de meer transparante wijze van sturen door het college en de raad van de gemeente Deventer.

Wat is het doel van deze herziene nota reserves en voorzieningen?

- o het vaststellen van een beleidskader waarmee een grote mate van slagvaardigheid in het financiële beleid wordt bereikt;
- o het vaststellen van een beleidskader dat is afgestemd op de laatste ontwikkelingen in de wet- en regelgeving;
- o het vaststellen van een beleidskader waarmee het vormen van reserves en voorzieningen (de vermogenspositie) op transparante wijze wordt bepaald en vastgesteld;

Subdoelen;

- vergroten van inzicht van de functies van reserves en voorzieningen door indeling in categorieën;
- actualisering van huidig algemeen beleidskader;
- aanscherpen van procedures voor het instellen en opheffen van reserves en voorzieningen;
- doorlichten van de huidige reserves en voorzieningen om op basis van de uitkomst een advies uit brengen over aanpassingen en eventuele vrijval van middelen.

2. Wettelijke kader en regelgeving

Op reserves en voorzieningen zijn verschillende wetteksten van toepassing. Dit betreffen het Burgerlijk wetboek boek 2, de Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De laatst genoemde zal in dit hoofdstuk nader worden toegelicht vanwege de specifieke juridische vereisten die hierin aan gemeenten worden gesteld met betrekking tot reserves en voorzieningen.

In het spraakgebruik worden de termen reserves en voorzieningen regelmatig door elkaar toegepast. Kenmerkend verschil tussen reserves en voorzieningen is dat reserves onderdeel uitmaken van het eigen vermogen en voorzieningen onderdeel uitmaken van het vreemd vermogen. Bij reserves gaat het over het apart houden van middelen, waarmee de raad een bepaalde bestemming voor ogen heeft. Bij voorzieningen is sprake van het apart houden van middelen waartegenover een (redelijkerwijs in te schatten) verplichting staat.

Reserves worden gevormd door positieve resultaten (winst) of door het bewust vrijmaken van middelen, die op een later moment aangewend kunnen worden. Reserves kunnen ook worden gevormd om risico's mee af te dekken, waarmee financiële tegenvallers in een bepaald jaar kunnen worden opgevangen. Daarnaast kunnen reserves worden gevormd om fluctuaties in tarieven te dempen of om financieel technische redenen. Eén en ander zal in paragraaf 2.1.1 en 2.1.2 nader worden toegelicht.

Voorzieningen worden gevormd door het bewust vrijmaken van middelen wegens verplichtingen of verliezen. Voorzieningen kunnen ook worden gevormd voor het opvangen van risico's en het gelijkmatig verdelen van lasten (egaliseren) over een aantal begrotingsjaren. Daarnaast worden tot voorzieningen ook de van derden ontvangen middelen gerekend die specifiek moeten worden besteed.

Zoals in de inleiding aangegeven is voor de begrippen reserves en voorzieningen het wettelijk kader vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). In paragraaf 2.1 zal de juridische context voor reserves worden toegelicht en zal in paragraaf 2.2 die voor de voorzieningen worden toegelicht. Vervolgens zullen de voorwaarden omtrent zowel reserves als voorzieningen vanuit de financiële verordening in paragraaf 2.3 kort worden samengevat. In paragraaf 2.4 zullen de reserves en voorzieningen vanuit de functie van de Treasury worden belicht. Tot slot zullen in paragraaf 2.5 de randvoorwaarden voor het instellen van reserves en voorzieningen vanuit het wettelijk kader kort worden toegelicht.

2.1 Reserves

Voor de reserves zijn de navolgende wet- en regelgeving van toepassing;

Wetteksten BBV

Artikel 43 – BBV

1. In de balans worden de reserves onderscheiden naar:
 - a. de algemene reserves;
 - b. de bestemmingsreserves.
2. Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan provinciale staten respectievelijk de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Artikel 54 – BBV

1. In de toelichting op de balans worden de aard en reden van elke reserve en de toevoegingen en onttrekkingen daaraan toegelicht.
2. Per reserve wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken;
 - a. het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;
 - b. de toevoegingen of onttrekkingen via de resultaatbestemming bij de programmarekening;
 - c. de toevoegingen of onttrekkingen uit hoofde van de bestemming van het resultaat van het voorgaande boekjaar;
 - d. de verminderingen in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd;
 - e. het saldo aan het einde van het boekjaar.

2.1.1 Indeling van reserves binnen gemeente Deventer

Algemene reserve

In het kader van verantwoord, transparant en flexibel financieel beleid hanteert gemeente Deventer de volgende definitie voor de algemene reserve;

- **Algemene reserve:** aan deze reserve is door de raad nog geen bestemming gegeven en zij is daardoor vrij besteedbaar. De algemene reserve wordt volledig tot de beschikbare weerstandscapaciteit gerekend (zie geactualiseerde beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen – 2008).

Bestemmingsreserve

De gemeente Deventer onderscheidt 4 soorten bestemmingsreserves. Dit onderscheid is gebaseerd op het doel/motief van de betreffende reserves in combinatie met een mate van 'beklemmend' zijn van de bestemming van de reserve. Onder beklemmend moet worden verstaan de mate waarin de reserve financieel onlosmakelijk met het doel/motief verbonden is waarvoor het is gevormd. Bij een sterke mate van het financieel 'beklemmend' zijn van het doel/motief is het financieel technisch niet mogelijk, deze te wijzigen zonder substantiële gevolgen voor het gevoerde financiële beleid.

Er worden 4 categorieën bestemmingsreserves onderscheiden die een directe relatie hebben met een bepaalde functie van een reserve (zie paragraaf 2.1.2). De gemeente Deventer hanteert voor deze bestemmingsreserves de volgende definities;

- **Bestemmingsreserve (prestatie gebonden) - bestedingsfunctie**
 - niet vrij inzetbare reserve (eigen vermogen) welke op basis van een raadsbesluit een bepaalde bestemming heeft gekregen;
 - de bestemming is prestatie gebonden en door de raad (meerjarig) vastgesteld.
- **Bestemmingsreserve (prestatiegebonden met verdeelfunctie) - egalisatiefunctie**
 - niet vrij inzetbare reserve (eigen vermogen) welke op basis van een raadsbesluit een bepaalde bestemming heeft gekregen;
 - de bestemming is prestatiegebonden en door de raad (meerjarig) vastgesteld;
 - de bestemming beoogt een gelijkmatige verdeling van kosten over de jaren heen.
- **Bestemmingsreserve (met rentebeslag) - inkomensfunctie**
 - niet vrij inzetbare reserve (eigen vermogen) welke op basis van een raadsbesluit een bepaalde bestemming heeft gekregen;
 - de bestemming is door de raad (meerjarig) vastgesteld;
 - de rente die met de reserve wordt verdiend/bespaard wordt ingezet als dekkingsmiddel in de exploitatie. Inzet van de reserve impliceert extra uitgaven om de derving aan rente toerekening voor de exploitatie te compenseren.

- **Bestemmingsreserve (financieel technisch beklemmende prestatie) – technische functie**
 - niet vrij inzetbare reserve (eigen vermogen) welke op basis van een raadsbesluit een bepaalde bestemming heeft gekregen;
 - de bestemming is door de raad (meerjarig) vastgesteld;
 - de prestatie is reeds geleverd. De reserve is ingesteld ter dekking van de, aan de geleverde prestatie gerelateerde kosten. De reserve is 'knellend' verbonden aan de geleverde prestatie.

In uitzonderlijke situaties kan de raad besluiten om de bestemming (doel/motief) van een reserve aan te passen. De impact op de reguliere bedrijfsvoering die een bestemmingswijziging kan hebben is gerelateerd aan het 'beklemmend' zijn van de reserve. Voor de 4 genoemde categorieën bestemmingsreserves geldt dat de gevolgen (impact) op de reguliere bedrijfsvoering toeneemt naarmate de 'beklemmendheid' van de bestemming van de reserve toeneemt.

2.1.2 Functies van reserves

Een reserve kan voor verschillende doelen/motieven worden aangehouden. Naast het doel/motief hebben reserves ook een bepaalde functie;

- **Bufferfunctie**
Er wordt een 'spaarpot' gevormd om enerzijds ongewenste en onvoorziene toekomstige uitgaven op te kunnen vangen en anderzijds ter afdekking van bestaande risico's (bijvoorbeeld saldireserve).
- **Egalisatiefunctie**
Reserves kunnen worden gevormd om baten en lasten over de jaren heen gelijkmatig te verdelen. Hoge pieken en diepe dalen in de exploitatie kunnen door het inzetten van middelen uit deze reserve worden gedempt. Hiermee kunnen onder andere ongewenste schommelingen in de tarieven worden voorkomen (bijvoorbeeld; reserve tarieven huishoudelijk afval).
- **Bestedingsfunctie**
Reserves die zijn gevormd voor besteding aan een bepaald, vooraf vastgesteld, doel of activiteit in de toekomst hebben een bestedingsfunctie. De aanwending hiervan hebben per definitie een incidenteel karakter (bijvoorbeeld; reserve kunstaankopen).
- **Inkomensfunctie**
Er is sprake van een inkomensfunctie indien; de rente opbrengsten van de reserves worden aangewend als dekkingsmiddel voor de exploitatielasten. Als gevolg van financiering door middel van eigen vermogen (reserves) is dan geen leningskapitaal (vreemd vermogen) nodig, hetgeen rente bespaart (bijvoorbeeld; vermogensreserve).
- **Technische functie**
Er is sprake van een financieel technische functie indien;
 - structurele middelen aan reserves worden onttrokken ter dekking van structurele lasten, zoals bijvoorbeeld kapitaallasten (bijvoorbeeld; reserve kapitaallasten BV);
 - structurele middelen in het verleden aan de exploitatie zijn onttrokken en expliciet dienen ter afdekking van het risico van een financieel vast actief (bijvoorbeeld; reserve wonen boven winkels)

Op basis van het doel/motief van de bestemmingsreserve kan aan ieder van deze reserves een specifieke functie worden toegekend. Vervolgens geldt dan de volgende categorisering;

Soort reserve	Functie van reserve
Algemene reserve	○ bufferfunctie
Bestemmingsreserve (prestatiegebonden)	○ bestedingsfunctie
Bestemmingsreserve (prestatiegebonden met verdeelfunctie)	○ egalisatiefunctie
Bestemmingsreserve (met rentebeslag)	○ inkomensfunctie
Bestemmingsreserve (financieel technisch beklemmende prestatie)	○ financieel technische functie

Tabel 1. Categorisering reserves

2.1.3 Resultaat bestemming

Met de invoering van het BBV is de wijze waarop toevoegingen en onttrekkingen aan reserves plaatsvinden veranderd. Bij de begroting worden eerst alle baten en lasten van de programma's geboekt, vervolgens wordt het resultaat bepaald en daarna wordt het resultaat bestemd, dat wil zeggen: toegevoegd of onttrokken aan reserves. Tenslotte wordt het resultaat na bestemming bepaald. Dit is opgenomen in artikel 17 – BBV;

Wetteksten BBV

Artikel 17 – BBV

Het overzicht van baten en lasten bevat:

- a. per programma, of per programma onderdeel, de raming van de baten en lasten en het saldo;
- b. het overzicht van de geraamde algemene dekkingsmiddelen en het geraamde bedrag voor onvoorzien;
- c. het geraamde resultaat voor bestemming, volgend uit de onderdelen a en b;
- d. de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma;
- e. het geraamde resultaat na bestemming, volgend uit de onderdelen c en d.

Artikel 27 – BBV

1. De programmarekening bevat:
 - a. de gerealiseerde baten en lasten per programma;
 - b. het overzicht van de gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen;
 - c. het gerealiseerde resultaat voor bestemming, volgend uit de onderdelen a en b;
 - d. de werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan reserves;
 - e. het gerealiseerde resultaat na bestemming, volgend uit de onderdelen c en d.
2. De programmarekening bevat van de onderdelen genoemd in het eerste lid ook de ramingen uit de begroting voor en na wijziging.

Bij de rekening vindt een vergelijkbare procedure plaats, zoals aangegeven in artikel 27 – BBV hierboven. Dezelfde procedure geldt ook voor rentetoevoegingen aan reserves. Dergelijke toevoegingen dienen eveneens via het bestemmen van resultaat te gebeuren (zie verder paragraaf 3.3).

2.2 Voorzieningen

Voor de voorzieningen zijn de navolgende wet- en regelgeving van toepassing;

Wetteksten BBV

Artikel 44 – BBV

1. Voorzieningen worden gevormd wegens:
 - a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
 - b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
 - c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
2. Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b (zijnde, de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren).
3. Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume (bijvoorbeeld; verlofrechten en vakantiegelden).

Artikel 45 – BBV

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

Artikel 55 - BBV

1. In de toelichting op de balans worden de aard en reden van de voorzieningen, bedoeld in artikel 44 en de wijzigingen daarin toegelicht.
2. Per voorziening wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken:
 - a. het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;
 - b. de toevoegingen;
 - c. ten gunste van de rekening baten en lasten vrijgevallen bedragen;
 - d. de aanwendingen;
 - e. saldo aan het einde van het begrotingsjaar.

2.2.1 Indeling van voorzieningen binnen gemeente Deventer

Het BBV schrijft geen bepaalde categorisering voor. In het kader van verantwoord, transparant en flexibel financieel beleid onderverdeeld gemeente Deventer de voorzieningen in de volgende drie categorieën;

1. Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's

- Verplichtingen: gemeente Deventer heeft een plicht of verantwoordelijkheid om op een bepaalde manier te handelen of te presteren jegens een derde.
- Verliezen: verwachte en redelijke te schatten verliezen die op de balansdatum nog niet zijn gerealiseerd.
- Risico's: verwachte en redelijke te schatten kosten die zullen worden gemaakt indien een risico gaat optreden (kans van optreden 90% of meer) maar die op de balansdatum nog niet zijn gerealiseerd.

Bijvoorbeeld: voorziening verplichtingen WAO, voorziening risico's

2. Voorziening voor egalisatie van (specifieke) kosten

Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren. Bijvoorbeeld: voorziening groot onderhoud

3. Voorziening voor specifieke besteding (van derden verkregen)

Dit betreft middelen van derden waarvan de bestemming specifiek is gebonden. Hieronder vallen ook de schenkingen met een specifiek bestedingsdoel, voor zover deze niet in het jaar van verkrijging worden besteed.

Conform de wijziging van het BBV per 10 juli 2007 op dit punt worden de middelen ontvangen van EU, Rijk en provincies voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgezonderd. Deze dienen onder de overlopende passiva te worden opgenomen (zie artikel 40a – BBV hieronder).

Waardering:

Voorzieningen dienen naar beste schatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's. Ze mogen niet groter of kleiner zijn dan de geschatte omvang van de verplichtingen of risico's waarvoor ze zijn ingesteld. Toevoegingen moeten toereikend zijn voor de tijdige opbouw van de noodzakelijke omvang van de voorziening. Toevoegingen aan of vrijval van voorzieningen vloeien altijd voort uit het aanpassen aan een nieuw noodzakelijk niveau.

2.2.2 Voorziening dubieuze debiteuren

Voor dubieuze debiteuren en bijstandsvorderingen worden afzonderlijk voorzieningen ingesteld die een eigen instelling- en aflooptraject kennen. De omvang van deze voorziening wordt jaarlijks bepaald op basis van een verwachte oninbaarheid van de verschillende categorieën vorderingen (debiteuren, debiteren BAD en bijstandsvorderingen). Voeding van deze voorzieningen is product gerelateerd. Dit betekent dat kosten van de dotatie worden toegerekend aan het product van waaruit de opbrengsten zijn geboekt.

Conform artikel 63 onderdeel 8 – BBV worden deze voorzieningen wegens oninbaarheid verrekend met de boekwaarde van leningen en vorderingen in de balans. Dit betekent dat deze voorzieningen niet zichtbaar zijn in de staat van voorzieningen en als zodanig niet worden meegenomen in de totale opstelling van voorzieningen aan de creditzijde van de balans.

In 2008 is hiervoor de procedure oninbare debiteuren vastgesteld.

2.2.3 BBV stelselwijziging voorzieningen in 2008

Op 10 juli 2007 is besloten tot wijziging van het BBV. De wijziging betreft onder andere de voorzieningen in combinatie met overlopende activa en –passiva. Het betreft artikel 44 – BBV (zie kader hierboven) en artikel 52a – BBV (zie kader hieronder) waarin wordt voorgeschreven dat voorschotbedragen ontvangen door Europese en Nederlandse overheidslichamen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten in volgende begrotingsjaren niet meer op de voorzieningen mogen worden verantwoord, maar op de overlopende activa of –passiva. Deze aanpassing is van technische aard en betreft enkel en alleen een herrubricering. De voorzieningen die als gevolg van deze stelselwijziging in de jaarrekening 2008 zijn geherrubriceerd staan vermeld in bijlage 4.

Wettekst inzake transitoria niet zijnde voorzieningen

Artikel 40a, onderdeel a – BBV

In de balans worden onder de overlopende activa afzonderlijk opgenomen:

- a. de van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.

Artikel 49, onderdeel b – BBV

In de balans worden onder de overlopende passiva afzonderlijk opgenomen:

- b. de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Artikel 52a – BBV

1. In de toelichting op de balans wordt per uitkering met een specifiek bestedingsdoel het verloop gedurende het jaar van de ontvangen voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b, in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken:
 - a. het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;
 - b. de toevoegingen;
 - c. de vrijgevallen bedragen;
 - d. het saldo aan het einde van het begrotingsjaar.
2. In de toelichting op de balans wordt per uitkering met een specifiek bestedingsdoel het verloop gedurende het jaar van de nog te ontvangen voorschotbedragen, bedoeld in artikel 40a, onderdeel a (zijnde, de van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel)
 - a. het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;
 - b. de toevoegingen;
 - c. de ontvangen bedragen;
 - d. het saldo aan het einde van het begrotingsjaar.

2.2.4 Onderhoudsvoorziening en beheerplan

Door de commissie BBV is in 2007 een notitie onderhoud kapitaalgoederen gepubliceerd. Hierin heeft de commissie een stellige uitspraak gedaan voor het vormen van voorzieningen voor (groot) onderhoud. Die uitspraak luidt als volgt:

Voorzieningen die worden gevormd om de (groot) onderhoudslasten van een kapitaalgoed over een aantal jaren te egaliseren kunnen alleen worden ingesteld en gevoed op basis van een beheerplan van het desbetreffende kapitaalgoed. Dit beheerplan dient periodiek te worden geactualiseerd. Indien geen (recent) beheerplan aanwezig is, kunnen de kosten van groot onderhoud wel door vrijval via resultaatbestemming vanuit een (daartoe gevormde) reserve worden gedekt.

Voor de gemeente Deventer betekent dit dat aan het vormen of aan een reeds bestaande voorziening voor (groot) onderhoud een (recent) beheerplan ten grondslag moet liggen. Onder recent wordt verstaan dat het beheerplan periodiek (eenmaal in de vijf jaar – zie eveneens BBV – notitie riolering blz. 9) wordt geactualiseerd.

Vervolgens dient het beheerplan financieel te zijn getoetst. Tevens moeten het beheerplan, de stand van de voorziening en de dotatie eraan op elkaar aansluiten.

Indien geen (recent) beheerplan aanwezig is, is het vormen van een voorziening voor groot onderhoud niet toegestaan.

2.3 Artikel 212 Gemeentewet - financiële verordening

Conform artikel 212 – Gemeentewet is een financiële verordening vastgesteld. Over reserves en voorzieningen is daarin het volgende opgenomen:

Artikel 11 – Reserves en voorzieningen

1. Het college geeft jaarlijks in de begroting inzicht in de stand van zaken en het verloop van alle reserves en voorzieningen (zie bijlage 5 – reserves en bijlage 8 – voorzieningen van de begroting 2009).
2. Tevens wordt aangegeven de toerekening en verwerking van rente over de reserves en de voorzieningen.

2.4 Treasury en Eigen Vermogen (reserves)

De reserves vormen binnen een gemeentelijke organisatie het Eigen Vermogen en worden als zodanig als financieringsmiddel aangewend ('goedkope' financiering'). De kapitaalgoederen die de gemeente Deventer bezit en op de activa zijde van de balans worden gepresenteerd zijn voor een deel gefinancierd met Eigen Vermogen (EV) en daarmee de reserves. Dit betekent dat voor het financieren van deze goederen geen (vaak duurder) Vreemd Vermogen (VV) is aangetrokken. Vanuit Treasury is dan ook de volgende argumentatie van toepassing op het aanhouden van reserves en voorzieningen;

Activa leggen een vermogensbeslag, dat wil zeggen dat zij gedurende langere of kortere tijd dienen te worden gefinancierd. Financiering vindt plaats vanuit de passivazijde van de balans, namelijk met Eigen Vermogen en Vreemd Vermogen.

De voordelen van EV ten opzichte van VV zijn:

- 1) *De beschikbaarheid; EV is permanent vermogen in die zin dat niets met derden is afgesproken over eventuele terugbetalingen. De gemeente heeft dit zelf in de hand.*
- 2) *Het is ondernemend vermogen; dat wil zeggen dat de prijs van het EV afhankelijk is van het 'presteren' van de gemeente. Met andere woorden de gemeente heeft invloed op de 'prijs' van dit vermogen. Uiteraard is dit bij VV niet het geval. De vergoeding van het EV is in feite de winst (die weer kan worden toegevoegd aan het EV).*

Door de beschikbaarheid van EV zijn de renterisico's enigszins te beheersen. Het EV maakt (afgerond) zo'n 50% uit van het Totale Vermogen. Dit betekent dus dat de overige 50% met VV is gefinancierd. Mutaties in de markrente werken dan ook slechts voor 50% in de totale rentekosten van het Totale Vermogen (TV) door. Overigens schaaft Treasury, de voorzieningen ook onder het EV.

Hier liggen namelijk niet direct contracten aan ten grondslag inzake terugbetaling, rentekosten e.d. Uiteraard wel bestedingsdoelen maar die kennen wij ook bij het EV (bestemmingsreserves). Een ander voordeel van EV ten opzichte van VV is dat VV een grotere kasstroom (aflossing en rente) kent dan EV. Dit voordeel is voor de gemeente echter beperkt aangezien de gemeente altijd middelen uit de markt kan halen vanwege haar goede kredietwaardigheid.

Daarnaast is bij een aantal reserves de toerekening van rente gebaseerd op prijscompensatie (gebaseerd op het prijsindexcijfer van het CBS). Dit percentage is in het algemeen lager dan het omslagpercentage dat wordt vastgesteld en gehanteerd voor toerekening van rentekosten. Het verschil tussen deze twee percentages is een voordelige financieringsvorm en wordt toegevoegd aan de egaliseringsreserve rente.

2.5 Randvoorwaarden instellen reserves en voorzieningen

2.5.1 Randvoorwaarden reserves

Instellen van reserves

Het instellen, wijzigen of opheffen van een reserve is een bevoegdheid van de raad en dient dus bij afzonderlijk raadsbesluit (apart beslispunt in het raadsvoorstel/raadsbesluit) plaats te vinden. De mutaties vinden plaats in het resultaat bestemmende deel van de begroting (conform artikel 17 – BBV) en in de jaarrekening (conform artikel 27 – BBV). Het BBV schrijft voor dat de mutaties in de reserves per programma zichtbaar zijn (zie bijlage 5 van de begroting en de jaarrekening).

Op basis van de wet- en regelgeving en de aanvullende voorwaarden van gemeente Deventer zijn in bijlage 1 de criteria voor het instellen van reserves opgenomen.

Wijzigen bestemming (doel/motief) van een reserve

De raad kan te allen tijde het doel of bestemming van de reserve wijzigen. Voor het wijzigen is altijd een apart raadsbesluit nodig. Voor het wijzigen van een reserve gelden de criteria zoals vermeld in bijlage 1.

Toevoegingen en onttrekkingen

Directe toevoegingen of onttrekkingen aan reserves zijn niet toegestaan. Alle toevoegingen of onttrekkingen dienen plaats te vinden via de resultaatbestemming.

Door het vaststellen van de begroting autoriseert de raad het college tot het doen van uitgaven tot een bepaald bedrag voor een bepaald onderwerp (allocatie- en autorisatiefunctie). Het BBV bevat bepalingen die toestaan dat niet alleen bij de rekening toevoegingen en onttrekkingen aan reserves kunnen plaatsvinden. Uitgangspunt hierbij is dat de wijzigingen op bestemmingsreserves transparant worden gemaakt en dat de raad deze via het vaststellen van de begroting/rekening goedkeurt. Vanuit de indeling algemene reserves en bestemmingsreserves worden de volgende voorwaarden gesteld voor het toevoegen en onttrekken;

Algemene reserves; voor het toevoegen dan wel onttrekken van middelen aan een algemene reserve is altijd een raadsbesluit vereist (dit kan in de vorm van het vaststellen van de primaire begroting, het vaststellen van de jaarrekening of het vaststellen van een begrotingswijziging).

Bestemmingsreserves; het toevoegen dan wel onttrekken van middelen aan een bestemmingsreserve wordt door de raad bij het vaststellen van de begroting bepaald. Het college is daarmee geautoriseerd om binnen dit vastgesteld financieel kader te opereren.

Bij de egaliserende reserves is bij het instellen van de reserve het motief van egalisering meegegeven. Dit betekent dat het college op basis van dit egaliseringsmotief geautoriseerd is om toevoegingen of onttrekkingen te doen zonder dat daarbij de raad apart om toestemming moet worden gevraagd. Uiteraard dienen deze mutaties binnen het vastgestelde programma en product plaats te vinden en in de jaarrekening transparant te worden toegelicht.

Het BBV stelt hiervoor in de hoofdlijnennotitie resultaat bestemmen het volgende;

'In de rekening kunnen toevoegingen en onttrekkingen aan elk van de bestemmingsreserves worden verwerkt tot maximaal het bedrag dat via de begroting (swijzigingen) door de raad is goedgekeurd voor de betreffende bestemmingsreserve. Verder kunnen er raadsbesluiten zijn die inhouden dat specifiek benoemde saldi ook nog in het lopende begrotingsjaar ten gunste of ten laste van een specifieke bestemmingsreserve mogen worden gebracht.

Het gerealiseerde resultaat na bestemming volgend uit de programmarekening wordt in de eindbalans afzonderlijk opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen. In het volgende jaar kan de raad

vervolgens besluiten over de bestemming van het resultaat vorig boekjaar. Uit het oogpunt van een goede en integrale allocatiefunctie adviseert de commissie BBV terughoudend te zijn met deze mogelijkheid. De gemeente Deventer neemt deze voorzichtigheid in acht en stelt dat indien van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt deze uitzondering op het reguliere beleid expliciet in het betreffende raadsvoorstel moet worden vermeld.

Negatieve reserves

Negatieve (bestemmings)reserves zijn niet toegestaan. Indien een negatieve reserve dreigt, dient tijdig aan de raad een raadsvoorstel te worden voorgelegd waarin een extra storting of bijstelling van het beoogde doel of wijze van dekking wordt gevraagd.

2.5.2 Randvoorwaarden voorzieningen

Instellen van voorzieningen

Bij het vaststellen van voorzieningen is er weinig ruimte voor het maken van een keuze (allocatiefunctie), omdat voorzieningen voortvloeien uit bestaande voorwaardelijke verplichtingen en daarmee een verplichtend karakter hebben, of omdat voorzieningen worden gevormd om bedrijfseconomische redenen (opvangen van risico's of verliezen). De raad stelt de voorziening in, en besluit tot dotaties daarin, via de vaststelling van programma's en de jaarrekening. De voorbereiding van een besluit wordt voorbereid door het college van B&W of de eenheid.

Onderhoudsvoorziening:

Aan onderhoudsvoorzieningen moet een beheerplan ten grondslag liggen die door de raad moet worden gezien en vastgesteld. Bij onderhoudsvoorzieningen betreft het wel een keuzemogelijkheid (sober of luxe) die door een raadsbesluit moet worden bekrachtigd.

Wijzigen bestemming van een voorziening

Het doel/motief van een voorziening is in principe niet te wijzigen. Dit vanuit het verplichtende karakter van de meeste voorzieningen en de financiële impact die een wijziging tot gevolg kan hebben.

Mutaties met betrekking tot voorzieningen maken onderdeel uit van de programma's. Dit betekent dat ze in het resultaatbepalend deel (exploitatie) worden opgenomen.

Als in een lopend begrotingsjaar blijkt dat een toevoeging noodzakelijk is, dan leidt een dergelijke dotatie tot een hogere last in het betreffende programma. Indien de omvang van het desbetreffende programma niet toereikend is dan is een begrotingswijziging en een raadsbesluit noodzakelijk. Als het totale lastenbedrag van het programma niet wordt overschreden, omdat er bijvoorbeeld meevallers zijn op andere programma- of onderliggende productonderdelen en binnen het door het college vastgestelde autorisatiekader compensatie mogelijk is, is geen begrotingswijziging noodzakelijk.

Toevoegingen en onttrekkingen

Als in een lopend begrotingsjaar blijkt dat een toevoeging aan een voorziening noodzakelijk is, dan leidt een dergelijke dotatie tot een hogere last in het desbetreffende programma (product). Indien de omvang van het desbetreffende programma (meerdere producten) niet toereikend is voor het opvangen van deze extra last, dan is een begrotingswijziging en een raadsbesluit noodzakelijk. Als het totale lastenbedrag van het programma niet wordt overschreden, omdat er bijvoorbeeld meevallers zijn op andere programma- of onderliggende productonderdelen en binnen het door de raad vastgestelde autorisatiekader compensatie mogelijk is, is geen begrotingswijziging noodzakelijk.

Negatieve voorzieningen

Op basis van de inhoud van artikel 44 van het BBV waarin wordt aangegeven waarvoor een voorziening kan worden gevormd, kan een voorziening niet negatief zijn. Voorzieningen dienen naar beste schatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's. Indien een voorziening niet toereikend blijkt te zijn dan zullen hiervoor maatregelen moeten worden getroffen (zie eveneens hierboven onder *toevoegingen en onttrekkingen*).

3. Beleidskader Deventer – 2009 en verder

In dit hoofdstuk wordt het beleidskader vanaf het jaar 2009 voor reserves en voorzieningen beschreven. Dit beleidskader is een actualisatie van de *Beleidsnota reserves en voorzieningen 2001* en de *Voortgangsnota Reserves en Voorzieningen 2003*. In dit hoofdstuk zal worden ingegaan op de instellingscriteria, het wijzigen van het doel motief van een reserve of voorziening, rentetoerekening, rapportage in cyclusdocumenten, beheersing van reserves en voorzieningen en het beheer van reserves en voorzieningen bij gemeenschappelijke regelingen.

3.1 Instellen reserves en voorzieningen

Om het aantal en omvang van de reserves en voorzieningen beperkt te houden moet het instellen of in stand houden ervan op goed onderbouwde doelen/motieven zijn gebaseerd. Hierbij zal rekening worden gehouden met het wettelijk kader zoals vermeld in hoofdstuk 2. Aan de andere kant is het in het kader van risicomanagement van belang voldoende weerstandsvermogen te hebben om het onverwacht optreden van risico's te kunnen opvangen zonder dat hierdoor de reguliere bedrijfsvoering wordt aangetast. Deze ogenschijnlijk tegenstrijdigheid bij de besluitvorming voor het instellen of aanhouden van een reserve of voorziening vereist een grondige afweging van financieel economische factoren. Zowel deze beleidsnota reserves en voorzieningen als de beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen zijn in elkaars verlengde belangrijke brondocumenten voor de vorming van een bestuurlijk besluit inzake reserves en voorzieningen.

De instellingscriteria van reserves en voorzieningen zijn opgenomen in bijlage 1

3.2 Wijzigen reserves en voorzieningen

De raad kan te allen tijde het doel of bestemming van de reserve wijzigen. Voor het wijzigen is altijd een apart raadsbesluit en begrotingswijziging nodig.

Het doel van een voorziening wordt niet gewijzigd, gegeven het verplichte karakter en de wettelijke kaders. Indien dit om welke reden dan ook wel wordt gewenst dan is het vaststellen van de formele wijziging voorbehouden aan de raad.

Voor het wijzigen van een reserve gelden eveneens de criteria zoals vermeld in bijlage 1

3.3 Rentetoerekening

Gezien de functie van een aantal reserves is het van belang dat de koopkracht van de reserves blijft gehandhaafd. Aan deze reserves wordt rente toegerekend. De reserves waaraan geen rente wordt toegerekend leveren de zogenaamde 'bespaarde' rente op.

De gemeente Deventer hanteert het stelsel van renteomslag. Het BBV stelt hierover het volgende;

Artikel 2, lid 4 – BBV

4. Onder de baten en lasten worden ook begrepen de over het eigen vermogen (reserves) en de voorzieningen berekende bespaarde rente.

3.3.1 Bespaarde rente en de toerekening daarvan aan reserves

Indien de bespaarde rente wordt toegevoegd aan de reserves, is dat conform het BBV alleen toegestaan via de resultaatbestemming. Dit betekent dat de rente niet automatisch wordt bijgeschreven op reserves maar dat expliciet en gemotiveerd een besluit wordt genomen over de toerekening van rente (tegen een bepaald rentepercentage) aan de reserve.

Reserves

De gemeente Deventer hanteert vier grondslagen voor rentebijbeschrijving bij reserves;

1. Geen grondslag = nultarief
2. Inflatiecorrectie = prijscompensatie
3. Omslagpercentage
4. Afwijkend percentage

Op basis van de verschillende doelen/motieven van de reserves is de volgende rentetoerekeningsrichtlijn van toepassing;

Doel/motief reserve	Rentegrondslag	Rentepercentage (o.b.v. begroting 2009)
1. Bufferfunctie (risicomotief)	Geen grondslag	0%
2. Egalisatiefunctie	Geen grondslag	0%
3. Bestedingsfunctie (besteding- of spaarmotief)	Inflatiecorrectie	1,6%
4. Inkomensfunctie	Omslagrente	5%
5. Technische functie	Omslagrente of geen	5%

Tabel 2. Rentegrondslagen per soort reserve

Toelichting:

- Aan een reserve met een bufferfunctie of een egalisatiefunctie wordt geen rente toegerekend. Door de aard van deze twee soorten reserves is rentetoerekening niet noodzakelijk. Egalisatiereserves dienen om in de tijd schommelingen in het baten- en lastenstelsel op te vangen. Een vergoeding voor prijsinflatie om daarmee de koopkracht van de reserve op peil te houden is niet aan de orde. Hetzelfde geldt voor bufferreserves die zijn bedoeld om onvoorziene toekomstige uitgaven op te kunnen vangen.
- Aan een reserve met een bestedingsfunctie wordt rente toegerekend tegen het loonstijgingtarief (compensatie). Het waardevast maken van de reserve is vanuit de bestemming van de reserve noodzakelijk. Dit is het geval bij de bestedingreserves. Als regel mag de hoogte van de rentetoerekening in geval van de bestedingreserves nooit de in de begrotingsrichtlijnen vermelde prijscompensatie te boven gaan, tenzij dit vanuit de rijksregelgeving anders is bepaald.
- Aan een reserve met een inkomensfunctie wordt rente toegerekend tegen het tarief van de omslagrente. De rente wordt echter niet toegevoegd aan de reserve maar ingezet in de exploitatie. Deze zogenaamde 'bespaarde' rente is de besparing die wordt verkregen door het inzetten van dit eigen vermogen in plaats van het aantrekken van vreemd vermogen.
- Aan een reserve met een financieel technische functie wordt rente toegerekend tegen het tarief van de omslagrente. Voor het dekken van de kapitaallasten (financieel technisch motief) is het van belang dat deze rente wordt toegerekend, omdat anders op termijn onvoldoende middelen overblijven om de kapitaallasten te blijven dekken (koopkracht behoud).

3.3.2 Toerekening rente aan voorzieningen

Conform artikel 45 – BBV zijn rentetoevoegingen aan voorzieningen niet toegestaan. Voorzieningen dienen namelijk naar beste inschatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's.

Uit de toelichting op dit artikel blijkt dat hierop twee uitzonderingen bestaan:

- ingeval van waardering van de voorziening tegen contante waarde;
- bij voorzieningen waarbij door derden (bijvoorbeeld het Rijk) een verplichte toevoeging is opgelegd.

3.4 Rapportage in cyclusdocumenten

Toevoegingen en onttrekkingen met betrekking tot reserves en voorzieningen vinden plaats op de producten. Bij reserves maken deze mutaties onderdeel uit van de resultaatbestemmingen. In de financiële cyclusdocumenten wordt in de toelichting altijd een relatie gelegd tussen de baten en lasten op de producten en programma's en de mutaties in de reserves (zie daarvoor de specificatie resultaatbestemming van de begroting).

Ten behoeve van de transparantie en beheersbaarheid worden in de begroting en jaarrekening overzichten opgenomen van de beoogde en gerealiseerde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma (artikel 27, lid1 - onderdeel d. – BBV)

De begroting en de jaarrekening zijn de cyclusdocumenten waarin de mutaties in de reserves en voorzieningen transparant en onderbouwd worden gepubliceerd. In beide documenten wordt de staat van reserves en de staat van voorzieningen gepresenteerd en worden deze staten toegelicht (algemene toelichting reserves inclusief specificatie van toevoegingen en onttrekkingen en de algemene toelichting voorzieningen). Voor de resultaatbestemming is binnen de gemeente Deventer een apart programma 16 Resultaatbestemming ingericht waarin de onttrekkingen en de toevoegingen van de reserves inclusief rentetoerekening wordt gepresenteerd met als doel om een zo zuiver mogelijk beeld te verstrekken van het resultaat (voor en na bestemming).

B&W nota en raadsvoorstel

Indien een B&W nota en raadsvoorstel wordt opgesteld waarin middelen uit een reserve worden onttrokken dan wel middelen worden gedoteerd zal in betreffende nota/voorstel altijd de stand van de reserve voor en na mutatie moeten worden aangegeven.

3.5 Gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen

Deze beleidsnota is geschreven voor het beleid gericht op de reserves en voorzieningen van gemeente Deventer. Het beleid voor reserves en voorzieningen bij instellingen waarbij gemeente Deventer een financieel (en bestuurlijk) belang heeft wordt niet vermeld. Het is wenselijk om ten aanzien van deze verbonden partijen (of gesubsidieerde instellingen) inzicht te krijgen in de omvang, het verloop en gebruik van de reserves in de komende jaren. Uit oogpunt van het doel van een gemeenschappelijke regeling of verbonden partij kan dit informatie opleveren die van belang kan zijn om, in bijvoorbeeld regionaal verband, kaders af te spreken over nut, noodzaak en gewenste omvang van de reserves. Dit geldt eveneens voor de gesubsidieerde instellingen. In de nog op te stellen notitie met betrekking tot de aandeelhoudersrol van de gemeente Deventer zal dit een aandachtspunt zijn.

3.6 Periodiek actualiseren beleidsnota

Deze geactualiseerde beleidsnota is 5 jaar na de laatste voortgangsnota reserves en voorzieningen opgesteld. De voortdurende wisselwerking tussen beleid, de toepassing van dit beleid in de praktijk en de wijzigende wet- en regelgeving verlangt periodieke beoordeling en afstemming van de actualiteit van het vastgestelde beleid. Het is daarom van belang in deze nota de actualisatie cyclus vast te stellen. Deze cyclus ziet er als volgt uit (conform artikel 212 – Gemeentewet en artikel 10 van de financiële verordening van gemeente Deventer) ;

Periodiciteit	Activiteit	Document
Jaarlijks	Beoordelen van reserves en voorzieningen - Is doel/motief reserve/voorziening nog van toepassing? - Is de omvang van de reserve/voorziening actueel? - Hoe ziet het meerjarig verloop eruit? - Is samenvoeging een optie?	Begroting
1 x per 4 jaar	Beoordelen van het beleid voor reserves en voorzieningen - Wordt de beleidsnota toegepast? - Voldoet de nota aan de informatiebehoefte vanuit de praktijk? - Voldoet de nota aan de wettelijke regelgeving?	Beleidsnota

Tabel 3. Beheerscyclus reserves en voorzieningen

3.7 Relatie met risicomanagement en weerstandsvermogen

Deze beleidsnota reserves en voorzieningen is gerelateerd aan de beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen. Zowel reserves als voorzieningen kunnen worden ingesteld vanuit een motief om de gevolgen van het optreden van risico's op te vangen (bufferfunctie). Zoals in deze nota is gesteld worden middelen aan algemene reserves toegevoegd zonder specifieke bestemming en heeft de algemene reserve een bufferfunctie. De algemene reserves vormen daardoor het belangrijkste onderdeel van de omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit betekent dat de gemeente Deventer over deze middelen kan beschikken om niet begrote kosten die onverwachts optreden en substantieel zijn te dekken.

In deze nota worden de volgende algemene reserves voorgesteld;

- Saldi reserve
- Algemene reserve
- Egalisatiereserve rente
- Reserve grondexploitatie
- Reserve uitkeringen

In de beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen is gesteld dat indien de kans van optreden van een risico tendeert naar 100% zekerheid er een voorziening moet worden gevormd voor de verwachte financiële omvang (schade). In deze nota is opgenomen dat indien de kans van optreden > 90% er een voorziening moet worden ingesteld (zie bijlage 1).

Voor nadere informatie verwijs ik de lezer naar de beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen (september 2007) en de weerstandsparagraaf van de jaarrekening 2008 en voorjaarsnota 2009.

4. Beleidsuitgangspunten 2009 en verder

Zoals in de inleiding van deze beleidsnota is vermeld is het instellen van reserves en voorzieningen geen doel op zich, maar vormt een middel om een adequate financiële huishouding te kunnen voeren. De huidige reserves en voorzieningen voldoen voor een groot gedeelte aan het hierboven vermelde beleidskader echter op enkele gebieden, zoals een heldere en transparante beschrijving van het doel/motief, de instelling van een reserve (proces van vaststelling door raad tot aanmaken in het financieel systeem) en de limitering (zowel omvang als duur) van de reserves kan verbetering worden gerealiseerd.

Tegen de achtergrond van de hierboven genoemde drie verbeterpunten en het uitgewerkte algemene beleidskader worden voor 2009 de volgende accenten in de beleidsuitgangspunten vastgesteld:

I. Het helder en transparant vaststellen van het doel/motief van een reserve of voorziening.

Vanuit de wenselijkheid van een slagvaardig financieel beleid moet het vormen van reserves en voorzieningen zoveel mogelijk worden beperkt en alleen worden toegepast indien de noodzaak tot het instellen ervan helder en transparant is vast te stellen en de duur en de omvang van de reserve of voorziening is bepaald en door de raad wordt vastgesteld.

De eisen voor inzichtelijkheid bij het vaststellen van een reserve of voorziening zijn als volgt: Bij het voorstel voor instelling wordt door de eenheid aangegeven;

- het programma en het product (één product) waaraan de reserve of voorziening wordt gekoppeld;
- het doel/motief van de reserve of voorziening;
- de categorie waartoe de reserve of voorziening gerekend moet worden;
- de functie die met de reserve vanuit het doel wordt beoogd;
- wel of geen rentebijbeschrijving bij de reserve en tegen welke grondslag;
- de incidentele of structurele toevoeging van de reserve of voorziening;
- de verwachte (meerjarige) onttrekkingen van de reserve of voorziening;
- de benodigde omvang (maximale omvang) van de reserve of voorziening;
- de instelling voor bepaalde (bestedingsmoment/-duur aangeven) of onbepaalde tijd;

Een juiste verantwoording zoals hierboven bij het instellen en het periodiek toetsen van de validiteitscriteria moeten op termijn borgen dat de omvang en duur van de middelen belegd in reserves en voorzieningen zo efficiënt en effectief mogelijk zijn vastgesteld.

Bij het uitwerken van dit verbeterpunt zal in 2009 aansluiting worden gezocht met het project 'format voor de financiële paragraaf bij een B&W nota'.

II. De limitering van een reserve en voorziening

Om op basis van het doel/motief van de verschillende reserves een zo uitgebalanceerd mogelijke omvang van het eigen vermogen (vermogenspositie) te realiseren is het van belang bij de instelling van de reserve al aan te geven wat de maximale omvang van de reserve is en binnen welk tijdsbestek de middelen worden besteed. Dit ter voorkoming van 'open eind' reserves. Voor de reserves met een egalisatie en bufferfunctie dient een plafond voor de omvang en voor de bestedingsreserves een limiet aan de duur van besteding te worden gesteld. Komt de omvang van de reserve boven het plafond of is de houdbaarheidsdatum van de reserve verstreken, dan vallen respectievelijk de bovenmatige middelen dan wel resterende middelen vrij ten gunste van de algemene middelen. Hierop kan een uitzondering van toepassing zijn zoals bijvoorbeeld van de zogenaamde 'gesloten' systemen (bijvoorbeeld bij het product Verwijdering huishoudelijk afval en de gerelateerde reserve tarieven huishoudelijk afval). In die gevallen vallen de middelen vrij ten behoeve van het betreffende product.

De omvang van een voorziening wordt uitsluitend bepaald door de geschatte omvang van de verplichting of het verlies (per balansdatum), de geschatte omvang van het betreffende risico, de benodigde omvang van de egalisatie of omvang van de bijdrage van derden (niet Europees- of Nederlands overheidslichaam gerelateerd). Deze geschatte omvang is tevens de limiet voor de voorziening. De duur voor het aanhouden van de voorziening is, net als bij de reserve, gerelateerd aan het verwachte moment van besteding. Is de houdbaarheidsdatum

van de voorziening verstreken dan vallen de middelen vrij ten gunste van de geldverstrekker of algemene middelen. In de bepalingen moet zijn vastgesteld hoe bij termijnoverschrijding de voorziening wordt afgewikkeld.

Indien er geen reden meer is om een reserve of voorziening in stand te houden, bijvoorbeeld, omdat het doel niet meer actueel is, moet deze worden opgeheven. Indien dekking voor projecten of andere initiatieven langs de reguliere weg in de begroting kan worden geregeld, verdient dit altijd de voorkeur om op deze wijze integrale afweging te bereiken binnen de vrije ruimte die de begroting biedt. Daartegenover staat dat buffervermogen (beschikbare weerstandscapaciteit – zie beleidsnota risicomangement en weerstandsvermogen) aanwezig moet blijven om onverwachte substantiële financiële tegenvallers te kunnen opvangen.

Bij het tot stand komen van de jaarrekening 2008 zijn de reserves en voorzieningen tegen het licht gehouden en beoordeeld op hun zogenaamde 'validiteit'. Het resultaat van deze beoordeling is in hoofdstuk 5 verder uitgewerkt.

5. Resultaat validiteitsbeoordeling ultimo 2008

Bij de jaarrekening 2008 zijn de voorzieningen conform het BBV gesplitst in transitorische posten en voorzieningen. Vervolgens zijn voor deze nota alle reserves en voorzieningen beoordeeld op hun validiteit. Dit betekent dat de reserves en voorzieningen zijn doorgelicht en beoordeeld op de criteria voor het instellen en beheer (zie hoofdstuk 3 en bijlage 1).

Het resultaat is een voorstel tot opheffen, splitsen, samenvoegen en/of wijzigingen van grondslagen van reserves en voorzieningen die in de volgende paragrafen worden toegelicht. Hierbij wordt gebruik gemaakt van tabellen waarin, indien mogelijk, de incidentele effecten (vrijval ten gunste van de algemene middelen) als wel de structurele effecten (indien toevoegingen en onttrekkingen meerjarig komen te vervallen) aangegeven.

Omgang vrijval middelen

Indien uit een mutatie van een reserve financiële middelen vrijvallen zullen deze, als geen andere bestemming wordt aangegeven, worden toegevoegd aan de algemene middelen.

5.1 Samenvatting jaarrekening

Op basis van de beoordeling van de validiteit van de reserves bij de jaarrekening 2008 is direct gekeken naar het meerjarig verloop van de verschillende soorten reserves. Dit verloop wordt in de tabel hieronder weergegeven;

Categorie	Functie	31-12-2009 (x € 1.000)	31-12-2010 (x € 1.000)	31-12-2011 (x € 1.000)	31-12-2012 (x € 1.000)
Algemene reserve	Bufferfunctie	22.700	19.100	18.400	19.300
Bestemmingsreserve	Bestedingsfunctie	36.300	17.700	13.600	7.300
	Egalisatiefunctie	31.100	30.100	24.600	22.400
	Inkomensfunctie	21.600	21.600	21.600	21.600
	Financieel technische functie	20.800	19.100	17.400	15.600
Totaal		132.500	107.600	95.600	86.200

Tabel 4. meerjarig verloop reserves per functie categorie

De huidige inzichten in de afloop van de reserves geven bovenvermeld beeld. De scherpe afloop wordt voornamelijk veroorzaakt door het besteden van middelen uit de reserve gemeentebrede investeringen ad. € 40 miljoen (2009–2012), een onttrekking van ruim € 3 miljoen uit de reserve grondexploitatie (2010) en besteding uit de reserve overlopende uitgaven ad. € 2 miljoen (2010). Het negatieve saldo in 2012 voor de reserves met een bestedingsfunctie wordt gedekt vanuit de vermogensreserve (inkomensfunctie)

Verder kan worden geconcludeerd dat een afloop binnen de financieel technische reserves voornamelijk te maken heeft met de dekking van kosten van kapitaallasten uit de technische bestemmingsreserves. Tot slot kan worden vastgesteld dat de bestemmingsreserves met egalisatie- en inkomensfunctie minimaal aflopen.

Op basis van de beoordeling van de validiteit van de voorzieningen bij de jaarrekening 2008 is eveneens gekeken naar het meerjarig verloop van de verschillende soorten voorzieningen. Dit verloop wordt in de tabel hieronder weergegeven;

Categorie	Functie	Ultimo 2009 (x € 1.000)	Ultimo 2010 (x € 1.000)	Ultimo 2011 (x € 1.000)	Ultimo 2012 (x € 1.000)
Voorziening	Verplichting, verlies of risico	8.700.000	8.700.000	8.700.000	8.600.000
	Egalisatie	200.000	200.000	200.000	200.000
	Van derden	11.000.000	6.500.000	5.000.000	4.600.000
Totaal		€19.900.000	€ 15.400.000	€ 13.900.000	€ 13.400.000

Tabel 5. Meerjarig verloop voorzieningen per functie

De huidige inzichten in de afloop van de voorzieningen geven bovenvermeld beeld. De scherpe afloop van 2009 naar 2010 wordt voornamelijk veroorzaakt door besteding van door derden beschikbaar gestelde middelen voor Groot Stedelijk Beleid (GSB) ad. € 2 miljoen, voor ISV-bodemsanering € 1,4 miljoen en ISV geluidsanering € 0,8 miljoen.

5.2 Voorstel tot opheffen

Volgens de analyse van de reserves ultimo 2008 kunnen de hieronder vermelde reserves worden opgeheven. In de tabel wordt de bestemming van de eventuele vrijval en reden van opheffing per reserve kort toegelicht;

Omschrijving	Opheffen	Bestedingsvoorstel vrijval	Reden opheffen
2503 Herwaardering aandelen Bergkwartier	2009	€ 426.553 Vrijval algemene middelen	Gezien de financiële positie bij de verbonden partij kan de reserve vrijvallen
2509 Brandpreventieve maatregelen	2009	€ 15.746 Middelen toevoegen reserve huisvesting gem. apparaat	Geen specifieke functie meer. Loopt mee in huisvesting gemeentelijke apparaat.
2512 Reserve risico brandschade	2009	Geen saldo dus geen vrijval	Geen saldo en geen functie meer
2514 Bovenwijkse voorzieningen	2009	Geen saldo dus geen vrijval	Geen saldo en geen functie meer
2520 Zomernota 2000	2009	Geen saldo dus geen vrijval	Geen saldo en geen functie meer
2525 Voorjaarsnota 2001	2009	Geen saldo dus geen vrijval	Geen saldo en geen functie meer
2531 Besteding rekeninguitkomsten	2009	Geen saldo dus geen vrijval	Geen saldo en geen functie meer
2543 Bathmen	2009	Geen saldo dus geen vrijval	Geen saldo en geen functie meer
2544 Algemene bestemmingsreserve (investeringen Bathmen)	2009	€ 1.525 Vrijval algemene middelen	Geen specifieke functie meer en saldo is marginaal.
1302 Flankerend ouderen beleid	2010	€ 15.000 Vrijval (zie Voorjaarsnota 2009)	Laatste onttrekking in 2010. Daarna geen functie meer en opheffen.
1310 BCO algemeen	2009	€ 520.144 Geen vrijval. Middelen worden overgedragen aan bestuurscie.	Afstoting van dienstverlening in 2009
1328 Personele voorzieningen openbaar onderwijs	2009	Geen saldo dus geen vrijval	Geen saldo en geen functie meer
1377 Gedeconcentreerde opvang asielzoekers	2009	€ 78.153 Vrijval algemene middelen (zie Voorjaarsnota 2009)	Geen besteding voor bestemming reserve in de komende 4 jaar geprognosticeerd
1512 NV wonen boven winkels	2009	€ 454.000 Middelen toevoegen aan reserve risico's	De middelen worden aangehouden als buffer voor het opvangen van het risico op waardevermindering van het aandelenkapitaal. Overboeken naar reserve (specifieke) risico's
2308 Rioleringen voormalig gemeente Diepenveen	2009	Geen saldo dus geen vrijval	Geen saldo en geen functie meer
1333 Egalisatie reserve WVG	2009	Geen saldo geen vrijval	Geen saldo en functie is overgenomen in reserve WMO algemeen
2404 Egalisatie bijzondere bijstand	2009	€ 235 Vrijval algemene middelen	Bijna geen saldo en geen functie meer

Tabel 6. Opheffen reserves

Resultaat opheffen

Het opheffen van bovenvermelde reserves resulteert in een vrijval ten gunst van de algemene middelen ten bedrage van € 521.000. Hiervan is € 94.000 besteed in de Voorjaarsnota 2009. Het restant € 427.000 zal worden gestort in de reserve eenmalige problematiek.

Reserve woonwagenzaken

Ondanks dat op deze reserve op dit moment geen saldo wordt aangehouden zal de reserve tijdelijk worden gehandhaafd in afwachting van de uitkomst van de bespreking met een woningbouwvereniging. Indien de overdracht niet doorgaat en de reserve definitief blijft bestaan zal het doel/motief van de reserve moeten worden heroverwogen. Bij deze overweging zal eveneens moeten worden meegenomen of het vormen van een (onderhoud)voorziening een optie is.

5.3 Voorstel tot splitsen

Saldireserve

De raad heeft in 1985 besloten tot het instellen van de saldireserve. Het motief voor het vormen van de saldireserve is het opvangen van nadelige rekeningresultaten. Een deel van deze reserve is gevormd op basis van een specifiek bedrag per inwoner en bedoeld als een soort buffer voor calamiteiten. Een ander bedrag is later toegevoegd vanuit het oogpunt om eveneens als buffer te fungeren bij calamiteiten maar waarvan de rente wordt toegevoegd aan de exploitatie (inkomensfunctie). Dit betekent dat, indien aan dit deel van de reserve middelen worden onttrokken dit direct een negatieve impact heeft op de exploitatie (inkomstenderving). Vanwege het beklemmende effect van dit deel van de reserve op de reguliere financiële bedrijfsvoering wordt voorgesteld om deze reserve te splitsen in een deel dat blijft functioneren als algemene reserve (bufferfunctie) en een deel dat wordt toegevoegd aan de vermogensreserve die geen specifieke bestemming heeft en waarbij besteding leidt tot structurele nadelen in de begroting.

Concluderend wordt voorgesteld;

- Saldireserve voor € 1.632.126 handhaven als algemene reserve.
- Saldireserve voor € 3.050.255 overboeken naar de vermogensreserve (zijnde een bestemmingsreserve met inkomensfunctie).

Reserve mobiliteitsfonds parkeren

Een groot deel van deze reserve betreft in feite een bestedingsmotief, eenmalig budget beschikbaar gesteld voor investeringen in de verkeersinfrastructuur. Egalisatie is beperkt tot de parkeerexploitatie die kan fluctueren maar normaliter niet meer dan enkel tonnen zal afwijken van de raming. Het voorstel is deze reserve te splitsen in een bestedingsreserve en een egalisatiereserve met ieder hun eigen functionaliteit en beheersbaarheid. Naar de verdeling (en naar de maximale omvang van het egaliserende deel) van het bedrag ad. € 844.738 over de twee reserves zal nader onderzoek worden verricht. Hiervoor zal een voorstel in de begroting 2010 worden opgenomen.

5.4 Voorstel tot samenvoegen

Reserve bijdrage kapitaallasten R&S

Naar aanleiding van de invoering van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeente (BBV) is met ingang van 2004 gestart met de instelling van de reserve bijdrage kapitaallasten (zie richtlijn activeren en afschrijven – februari 2006). Deze reserve is gecreëerd, omdat het volgens het BBV niet meer toegestaan is om reserves op de bruto investeringen in mindering te brengen (de zogenaamde netto methode). Om de reserve in te zetten voor de dekking van de structurele kapitaallasten worden deze gestort in een apart daarvoor ingestelde technische bestemmingsreserve van waaruit periodiek middelen vrijvallen ter dekking van de kapitaallasten. Deze vrijval is afgestemd op de levensduur van het betreffende activa object.

In 2004 zijn voor de toenmalige sectoren betreffende reserves vastgesteld. Nu, na de organisatieontwikkeling, wordt voorgesteld deze reserves te integreren tot één reserve per eenheid;

Reserve oud	Bedrag per 31-12-2008	Reserve nieuw	Bedrag per 31-12-2008
- 1369 Bijdrage kapitaallasten invest. oud WCO	€ 7.568.378	1369 Reserve bijdrage kapitaallasten R&S	€ 8.243.977
- 1525 Bijdrage kapitaallasten invest. oud RMW	€ 235.308		
- 2301 Bijdrage kapitaallasten invest. oud GW	€ 440.291		

Tabel 7. Samenvoegen reserves 1

Reserve onroerende zaken

Bij de beoordeling van de validiteit van de reserves is vastgesteld dat het motief voor het aanhouden van middelen in de volgende drie reserves een grote overlap vertonen.

- 1906 Exploitatie saldi erfpachten:
Motief: dekking van toekomstige exploitatietekorten van de erfpachtcomplexen.
- 1907 Exploitatiesaldi verhuur onroerende zaken
Motief: dekking van toekomstige exploitatietekorten van de complexen stedelijke en agrarisch onroerend goed.
- 1911 Onroerende zaken
Motief: egaliseren van kosten die voortkomen uit het optreden van risico's van de bedrijfsvoering van onroerende zaken buiten de exploitatie en van het strategisch grondbezit.

Voorgesteld wordt om deze drie reserves samen te voegen in de reserve onroerende zaken;

<i>Reserve oud</i>	<i>Bedrag per 31-12-2008</i>	<i>Reserve nieuw</i>	<i>Bedrag per 31-12-2008</i>
- 1906 Exploitatie saldi erfpachten	€ 191.301	1911 Reserve onroerende zaken	€ 5.316.881
- 1907 Exploitatiesaldi verhuur onroerende zaken	€ 570.300		
- 1911 Onroerende zaken	€ 4.555.280		

Tabel 8. *Samenvoegen reserves 2*

Na samenvoeging van deze 3 reserves tot één reserve onroerende zaken zal in 2009 door de beherende eenheid nader onderzoek worden verricht naar de doelstelling/motief van de samengestelde reserve. Een deel van de middelen zou worden aangehouden voor het afdekken van risico's (functie algemene reserve) terwijl een ander deel wordt aangehouden voor aan- en verkoop van niet in exploitatie genomen grond en panden (functie bestemmingsreserve met bestedingsfunctie). Het wijzigen van de egalisatiefunctie van de (samengevoegde) reserve naar de bestedingsfunctie impliceert dat het egaliseren van onroerende zaken middels de normale uitkomsten van de begroting en jaarrekening zullen plaatsvinden.

5.5 Voorstellen tot wijziging

Instellen plafonds egaliserende reserves

Binnen de gemeente Deventer zijn 12 reserves vastgesteld met een egaliserende functie. De egaliserende functie betekent dat baten en lasten over de jaren heen gelijkmatig worden verdeeld. Hoge pieken en dalen in de exploitatie kunnen door het inzetten van middelen uit deze reserve worden gedempt. Hiermee kunnen ongewenste schommelingen in de tarieven worden voorkomen. Om bovenmatige toevoegingen en daarmee het langdurig vastleggen van middelen, zonder dat daar rendement mee wordt gegenereerd, te voorkomen is het van belang aan de omvang van deze reserves een limiet te stellen. Hieronder worden in een tabel de betreffende 12 reserves gepresenteerd met daarin eveneens een voorstel voor de maximale omvang (plafond);

<i>Reserve</i>	<i>31-12-2008</i>	<i>Doel/motief</i>	<i>Plafond</i>
2506 Res. overlopende uitgaven	€ 8.439.829	Stallen over te hevelen budgetten	Zie toelichting
2101 Res. decentrale arbeidsvoorwaarden	€ 294.182	Ontw. decentrale arbeidsvoorwaarden	Zie toelichting
1307 Res. decentrale huisvesting onderwijs	€12.434.840	Dekking gem. onderwijs huisvesting	Zie toelichting
1331 Res. onderhoud gebouwen	€ 485.648	Egaliseren kosten onderhoud	€ 1.000.000
1334 Res. mondiaal beleid	€ 213.322	Egaliseren kosten mondiaal beleid	€ 300.000
1358 Res. investeringen buitensport	€ 552.506	Vrijval kapitaalst. tbv investeringen sport	€ 500.000
1387 Res. WMO Algemeen	€ 2.330.726	Egaliseren kosten beleid WMO	Zie toelichting
1504 Res. Woonwagenzaken	€ 0	Egaliseren kst. exploitatie woonwagens	Zie toelichting
2310 Res. tarieven huishoudelijk afval	€ 5.723.556	Egaliseren kosten huishoudelijk afval	Zie toelichting
2311 Res. rioleringen en gemalen	€ 909.660	Egaliseren kosten riolen en gemalen	Zie toelichting
1330 Res. wijkaanpak	€ 224.960	Egalisatie kosten wijkaanpak	Zie toelichting

Tabel 9. *Maximale omvang (plafond) egalisatie reserves.*

Toelichting:

2506 reserve overlopende uitgaven

Dit betreffen middelen die conform de budgetregels zijn overgeheveld naar het nieuwe begrotingsjaar met de intentie dat zij in dat jaar worden uitgegeven. Indien niet tot besteding wordt gekomen vallen ze alsnog vrij. Voor deze zeer fluctuerende omvang kan geen limiet worden ingesteld.

2101 reserve ontwikkeling decentrale arbeidsvoorwaarden

De middelen in deze reserve zijn bestemd voor egaliseren van fluctuaties in de kosten vanuit de arbeidsvoorwaarden van de ambtenaren van Deventer. In de jaren 2009 t/m 2011 zal er onder andere jaarlijks € 32.000 worden geput als dekkingsbron voor het persoonlijk budget. Gezien de beperkte omvang van de reserve en de verwachting dat de middelen in de toekomst verder zullen afnemen is een plafond op dit moment niet van toepassing.

1307 reserve decentrale huisvesting onderwijs

In 2009 wordt nog nader vastgesteld wat de functie van deze reserve in de komende jaren zal zijn en hoe de financiële middelen zullen worden ingezet. Op dit moment is het niet mogelijk een maximale omvang vast te stellen. De middelen in deze reserve zijn niet toereikend voor dekking van de kapitaallasten van gerealiseerde investeringen op langere termijn. Er wordt gewerkt aan het gefaseerd opheffen van deze onbalans.

1331 reserve onderhoud gebouwen

Vanuit de ambtelijke organisatie is de maximale omvang voorlopig vastgesteld op € 1 miljoen. Afhankelijk van de uitkomsten van de meerjarenraming die de Verbeterwinkel op zal stellen, kan dit eventueel gewijzigd worden. Reserve is met name nodig voor fluctuerende onderhoudskosten van gemeentelijke panden.

1334 reserve mondiaal beleid

Vanuit de ambtelijke organisatie is de maximale omvang voorlopig vastgesteld op € 300.000. Op basis van de Voortgangsnota Deventer Internationaal 2009-2012 en in overleg met de portefeuillehouder kan dit nog worden gewijzigd.

1358 reserve investeringen buitensport

De maximale omvang van deze reserve kan bepaald worden op € 500.000. Op dit moment betreft het saldo in de reserve hoofdzakelijk reeds toegezegde bedragen: een vergoeding aan Turkse Kracht van € 125.000 en een aanwending van € 300.000 voor de renovatie van het sportcomplex Zandweerd. Indien deze bedragen in 2009 worden uitgenomen resteert een saldo ruim onder het plafond.

1387 reserve WMO algemeen

Reserve bestaat uit twee componenten: een beleidsdeel en een uitvoeringsdeel. Het beleidsdeel wordt bepaald door werkprogramma's per jaar, gerelateerd aan de jaarlijkse bijdragen. Het beleidsdeel WMO wordt dus bepaald door de snelheid van invoeren/uitvoeren van het werkprogramma. Voor zowel het beleidsdeel als het uitvoeringsdeel is nog geen maximale omvang bekend.

1504 reserve woonwagenzaken

De reserve vertoond geen saldo. De reserve wordt tijdelijk gehandhaafd in afwachting van de uitkomst van de bespreking met een woningbouwvereniging (zie eveneens paragraaf 5.2).

2310 reserve huishoudelijk afval

De reserve is enerzijds bedoeld voor egalisatie van jaarlijkse schommelingen in de exploitatie, anderzijds een instrument om de afvaltarieven meerjarig stabiel te houden door een bedrag te reserveren voor investeringen. De huidige omvang is voor een belangrijk deel nodig ter dekking van voorziene investeringskosten. Op dit moment kan geen maximale omvang voor deze reserve worden vastgesteld.

2311 reserve rioleringen en gemalen

De reserve betreft enerzijds een egalisatie van jaarlijks schommelende bedrijfsresultaten, anderzijds een instrument om tot op zekere hoogte calamiteiten op te kunnen vangen. De gewenste hoogte van een plafond hangt voor een deel samen met de keuze in hoeverre calamiteiten binnen de bedrijfsvoering van het product rioleringen en de tarieven moeten worden opgevangen (plafond leidt niet tot vrijvallen van middelen maar tot lagere tarieven). Deze keuze moet nog worden gemaakt.

1330 reserve wijkaanpak

Bij de reserve wijkaanpak wordt een tweejaarlijkse aflooptermijn gehanteerd. Structureel beschikbaar gestelde middelen voor wijkaanpak worden gereserveerd, zodat niet uitgegeven middelen in een jaar beschikbaar blijven voor uitgaven in volgende jaren.

De wijkaanpak kent een twee jaarlijks wijkprogramma. Deze reserve is ten behoeve van overheveling (egalisatie) van de middelen naar het volgende jaar. Na twee jaar vallen de niet ingezette middelen vrij ten gunste van de algemene middelen.

Omgang limietoverschrijding

Indien de limiet (plafond) wordt overschreden zal het overschot worden afgeroomd en vrijvallen ten gunste van de algemene middelen, tenzij het egaliseren van kosten inzake een tariefproduct (riolen, afvalstoffen, parkeren, etc.) betreft. In dat geval zullen de bovenmatige middelen tot een herverdeling binnen het product leiden.

Op basis van bovenstaande gegevens en toelichtingen zullen in 2009 geen middelen vrijvallen ten gunste van de algemene middelen.

5.6 Vaststellen van categorie, functie en rentetoerekening van reserves

Bij de beoordeling van de validiteit van de reserves is op basis van de criteria die aan reserves worden gesteld opnieuw gekeken naar de categorisering, het doel/motief van de reserve, de functie en de daarbij behorende eventuele rentetoerekening. Het resultaat van deze beoordeling is opgenomen in bijlage 2 en dient eveneens als voorstel voor definitieve vaststelling.

Gewijzigde rentetoerekening reserves

Bij de beoordeling van de reserves is voor een aantal reserves de rentetoerekening gewijzigd. De financiële gevolgen van deze wijziging worden hieronder nader toegelicht;

Reserve	Rente-toerekening		Financieel gevolg
	Was	Wordt	2010
Btw compensatiefonds	5%	0%	-32.000
Kunstaankopen	0%	1,6%	1.000
Deventer geschiedenis in beeld	0%	1,6%	1.000
Knelpunten sport	0%	1,6%	1.000
1/3 regeling sport	0%	1,6%	1.000
Sociaal economisch beleid	0%	1,6%	11.000
Onroerende zaken	5%	1,6%	-223.000
Vervanging automatisering SAB	0%	1,6%	1.000
Conserveringen SAB	0%	1,6%	16.000
Totaal			- € 223.000

Tabel 10. Gevolgen te wijzigen rentetoerekening in 2010

Uit bovenstaande tabel kan worden geconcludeerd dat als gevolg van de gewijzigde rentetoerekening er structureel minder rente wordt toegerekend aan de reserves. Het voordeel komt terecht in de egalisatiereserve rente via een hoger renteresultaat. Doordat het rentepercentage voor de prijscompensatie (inflatiecorrectie) jaarlijks wijzigt is in de tabel geen meerjarenbeeld opgenomen. De aanpassing van de rentetoerekening zal ingaan per 01-01-2010 worden.

6. Vervolg op beleidsnota

De doelstelling van deze beleidsnota is het vaststellen van een beleidskader voor transparante omgang met reserves en voorzieningen waarmee vervolgens een grote mate van slagvaardigheid in het financiële beleid wordt bereikt. Dit alles afgestemd op de laatste ontwikkelingen in de wet- en regelgeving. De nota geeft in ieder geval de kaders voor het realiseren van dit doel. In de komende periode zullen de volgende accenten in de beleidsuitvoering worden opgepakt;

- Uit de praktijk blijkt dat het instellen van reserves en voorzieningen niet altijd op eenzelfde wijze worden uitgevoerd. Als oorzaak wordt aangegeven dat niet altijd duidelijk is aan welke criteria een voorziening of reserve moet voldoen en welke gegevens van belang zijn voor het efficiënt (eenmalig) invoeren van gegevens in het financiële systeem. Deze beleidsnota zal in 2009 uitgangspunt gaan vormen voor het opstellen van een AO beschrijving.
- Uit de praktijk blijkt eveneens dat er een behoefte is aan een format als bijlage bij het punt *financiële consequenties* in een B&W nota (Deventer A4'tje). Deze beleidsnota zal bij het opstellen van dit format voor het aanvragen van een reserve of voorziening het uitgangspunt vormen.

Nader onderzoek

In deze nota is voor een aantal reserves aangegeven dat naar het doel/motief van deze reserves in 2009 nog nader onderzoek zal plaatsvinden. Het onderzoek betreft de volgende reserves;

- Reserve mobiliteitsfonds parkeren – de splitsing zal in de begroting 2010 worden voorgesteld (zie paragraaf 5.3):
- Reserve huishoudelijk afval – eventueel splitsen (zie paragraaf 5.5):
- Reserve riolen en gemalen – eventueel splitsen (zie paragraaf 5.5):
- Reserve woonwagenzaken – eventueel opheffen (zie paragraaf 5.2.)

De resultaten van dit onderzoek zullen, zoals aangegeven in paragraaf 3.6, bij de volgende begroting worden gepresenteerd.

Bronnen

Wet- en regelgeving

- Ministerie van BZK en commissie BBV
Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (2003)
- Commissie BBV
Notitie onderhoud kapitaalgoederen
- Commissie BBV
Notitie invoering wijziging artikel 44, lid 2 - BBV
- Gemeentewet

Richtlijnen en verordeningen

- *Financiële verordening gemeente Deventer (2003)*
- *Beleidsnota reserves en voorzieningen – 2001*
- *Voortgangsnota reserves en voorzieningen – 2003*
- *Geactualiseerde richtlijn activeren en afschrijven gemeente Deventer (2008)*
- *Beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen*

Nota's

- Gemeente Hoorn: *Nota reserves en voorzieningen 2008 - 'Operatie stofkam'*
- Gemeente Haarlem: *Nota reserves en voorzieningen 2008*
- Gemeente Utrecht: *Nota reserves en voorzieningen 2008*

Bijlagen

Bijlage 1	Criteria voor instellen en beheer van een reserve of voorziening
Bijlage 2	Beoordeling reserves
Bijlage 3	Meerjarig verloop reserves
Bijlage 4	Beoordeling voorzieningen
Bijlage 5	Meerjarig verloop voorzieningen

Bijlage 1. Criteria voor instelling en beheer van een reserve of voorziening

Bij het instellen van een reserve of voorziening moet worden uitgegaan van de indeling in categorieën die in hoofdstuk 2 van deze beleidsnota zijn weergegeven.

I. Reserves

Indeling reserves

<i>Algemene reserve</i>	<i>Functie</i>
<ul style="list-style-type: none">• Algemene reserve	<ul style="list-style-type: none">○ Bufferfunctie
<i>Bestemmingsreserve</i>	<i>Functie</i>
<ul style="list-style-type: none">• Bestemmingsreserve (prestatiegebonden)	<ul style="list-style-type: none">○ Bestedingsfunctie
<ul style="list-style-type: none">• Bestemmingsreserve (prestatie gebonden met verdeelfunctie)	<ul style="list-style-type: none">○ Egalisatiefunctie
<ul style="list-style-type: none">• Bestemmingsreserve (met rentebeslag)	<ul style="list-style-type: none">○ Inkomensfunctie
<ul style="list-style-type: none">• Bestemmingsreserve (financieel technisch beklemmende prestatie)	<ul style="list-style-type: none">○ Technische functie

Tabel 1. Indeling reserves

De volgende criteria worden gehanteerd voor *instelling* van een reserve;

Algemene reserves

1. Aan een algemene reserve is door de raad nog geen bestemming gegeven.
2. De in de reserve gestorte middelen zijn vrij besteedbaar.

Bestemmingsreserve

Criteria voor het instellen van een bestemmingsreserve zijn;

1. De in de reserve gestorte middelen zijn niet vrij besteedbaar maar gebonden aan het realiseren van een bepaald doel (prestatie).
2. De bestemmingsreserve wordt alleen ingesteld wanneer een concreet, binnen vooraf bepaalde periode te realiseren, doel door de raad kan worden vastgesteld. Hierbij dient de noodzaak tot instelling helder en onderbouwd te worden toegelicht zodat het doel/motief concreet is vast te stellen. De bestemming van de reserve is in dit geval prestatiegebonden. Blijft realisatie binnen de gestelde termijn achterwege dan vindt opnieuw afweging door de raad plaats. Dit betekent dat de reserve kan worden gehandhaafd voor het doel waarvoor het is gevormd maar dan wel met een aangepast bestedingsperiode, of dat de bestemming van de reserve wordt gewijzigd, of dat de reserve wordt opgeheven en de middelen opnieuw kunnen worden ingezet.
3. Het instellen van de bestemmingsreserve beoogt één van de hieronder vermelde doelen/motieven;
 - *Bufferfunctie*
Er wordt een 'spaarpot' gevormd om enerzijds ongewenste en onvoorziene toekomstige uitgaven op te kunnen vangen en anderzijds ter afdekking van bestaande risico's (bijvoorbeeld; saldi reserve).
 - *Egalisatiefunctie*
Reserves kunnen worden gevormd om baten en lasten over de jaren heen gelijkmatig te verdelen. Hoge pieken en diepe dalen in de exploitatie kunnen door het inzetten van middelen uit deze reserve worden gedempt. Hiermee kunnen onder andere ongewenste schommelingen in de tarieven worden voorkomen (bijvoorbeeld; reserve tarieven huishoudelijk afval).
 - *Bestedingsfunctie*
Reserves die zijn gevormd voor besteding aan een bepaald, vooraf vastgesteld, doel of activiteit in de toekomst hebben een bestedingsfunctie. De aanwending hiervan hebben per definitie een incidenteel karakter (bijvoorbeeld; reserve kunstaankopen).
 - *Inkomensfunctie*
Er is sprake van een inkomensfunctie indien;
de rente opbrengsten van de reserves worden aangewend als dekkingsmiddel voor de exploitatielasten. Als gevolg van financiering door middel van eigen vermogen (reserves) is dan geen leningskapitaal nodig, hetgeen rente bespaart (bijvoorbeeld; vermogensreserve).

- *Technische functie*
Er is sprake van een financieel technische functie indien;
 - structurele middelen aan reserves worden onttrokken ter dekking van structurele lasten, zoals bijvoorbeeld kapitaallasten (bijvoorbeeld; reserve kapitaallasten BV);
 - structurele middelen in het verleden aan de exploitatie zijn onttrokken en expliciet dienen ter afdekking van het risico van een financieel vast actief (bijvoorbeeld; reserve wonen boven winkels)
4. Op basis van bovenvermelde doelen/motieven wordt de betreffende bestemmingsreserve ingedeeld in één van de volgende categorieën
- **Bestemmingsreserve (prestatiegebonden) - bestedingsfunctie**
 - niet vrij inzetbare reserve (eigen vermogen) welke op basis van een raadsbesluit een bepaalde bestemming heeft gekregen;
 - de bestemming is prestatie gebonden en door de raad (meerjarig) vastgesteld.
 - **Bestemmingsreserve (prestatiegebonden met verdeelfunctie) - egalisatiefunctie**
 - niet vrij inzetbare reserve (eigen vermogen) welke op basis van een raadsbesluit een bepaalde bestemming heeft gekregen;
 - de bestemming is prestatiegebonden en door de raad (meerjarig) vastgesteld;
 - de bestemming beoogt een gelijkmatige verdeling van kosten over de jaren heen.
 - **Bestemmingsreserve (prestatiegebonden met rentebeslag)**
 - niet vrij in inzetbare reserve (eigen vermogen) welke op basis van een raadsbesluit een bepaalde bestemming heeft gekregen;
 - de bestemming is door de raad (meerjarig) vastgesteld;
 - de rente die met de reserve wordt verdiend/bespaard wordt ingezet als dekkingsmiddel in de exploitatie. Inzet van de reserve impliceert extra uitgaven om de derving aan rente toerekening voor de exploitatie te compenseren.
 - **Financieel technische bestemmingsreserve (beklemmende prestatie)**
 - niet vrij inzetbare reserve (eigen vermogen) welke op basis van een raadsbesluit een bepaalde bestemming heeft gekregen;
 - de bestemming is door de raad (meerjarig) vastgesteld;
 - de prestatie is reeds geleverd. De reserve is ingesteld ter dekking van de, aan de geleverde prestatie gerelateerde kosten. De reserve is 'knellend' verbonden aan de geleverde prestatie.
5. Limiet omvang: bij het instellen van een reserve met een egalisatiefunctie dient een plafond (maximale omvang) te worden aangegeven. Dit ter voorkoming van bovenmatige toevoegingen en het niet noodzakelijk vastleggen van algemene middelen.
6. Limiet duur: bij het instellen van een reserve met een egalisatie kan een limiet voor de duur van besteding (bestedingsmoment) worden aangegeven. Dit ter voorkoming van langdurig vastleggen van middelen zonder dat daar rendement mee wordt gegenereerd.

De volgende criteria worden gehanteerd voor het **beheren** van een reserve:

1. Limiet omvang: indien de omvang niet (meer) voldoende is voor het gestelde doel dan zal een extra dotatie moeten worden verricht. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen algemene reserves en bestemmingsreserves:
 - Algemene reserves: voor het toevoegen dan wel onttrekken van middelen aan een algemene reserve is altijd een raadsbesluit vereist (dit kan in de vorm van het vaststellen van de primaire begroting, het vaststellen van de jaarrekening of het vaststellen van een begrotingswijziging).
 - Bestemmingsreserve: voor het toevoegen dan wel onttrekken van middelen aan een bestemmingsreserve is door de raad bij het vaststellen van de begroting een maximale omvang gesteld. Het college is daarmee geautoriseerd om binnen dit vastgesteld financieel kader te opereren.
Bij egaliserende reserves is bij het instellen van de reserve het motief van egalisering meegegeven. Dit betekent dat het college op basis van dit egaliseringsmotief geautoriseerd is om toevoegingen of onttrekkingen te doen zonder dat daarbij de raad apart om toestemming moet worden gevraagd. Uiteraard dienen deze mutaties binnen het vastgestelde programma en product plaats te vinden en in de jaarrekening transparant te worden toegelicht.
2. Limiet duur: indien het verwachte bestedingsmoment wordt overschreden dient dit in de bestuursrapportages te worden vermeld.

3. Rente: zie paragraaf 3.3 beleidsnota.
4. Samenvoegen: indien bij een programma meerdere reserves horen met een gelijk doel/motief moeten deze worden samengevoegd en beoordeeld op mogelijkheden voor vrijval van middelen.
5. De reserves worden belegd bij de centrale dienst en de organisatorische eenheden. De centrale dienst zal vanuit haar adviserende en toetsende rol de reserves monitoren en daar waar nodig het bestuur van de eenheden als wel het politiek bestuur voorzien van financieel technisch advies voor het aanhouden en beheer van reserves.
6. Fasering: indien bij een bestemmingsreserve voor de besteding middels een raadsbesluit een bepaalde fasering is meegegeven kan van de gefaseerde bedragen worden afgeweken mits het totaalbedrag niet wordt overschreden en de kosten worden gemaakt voor het motief waarvoor de bestemmingsreserve is gevormd zonder de raad daarover apart te laten besluiten.

Uitvoering/Implementatie

Reserves die op basis van bovenvermelde criteria worden gevormd zullen middels een B&W nota en een raadsbesluit worden vastgesteld. Binnen gemeente Deventer wordt voor het opstellen van deze documenten gebruik gemaakt van een standaard format zijnde het 'Deventer A4'tje'. Vanuit de ambtelijke organisatie wordt onderzocht om onder het kopje *financiële aspecten* een financiële paragraaf te hangen waarin voor bijvoorbeeld het vaststellen van reserves en voorzieningen een standaard tabel wordt opgenomen met specifieke informatie voor de raad welke van belang is bij het instellen en vaststellen ervan. Dit zou in de vorm van een actief in te vullen format kunnen worden uitgevoerd maar zou ook een verwijzing naar een bepaalde handelswijze (procedure) voor betreffende aanvragende eenheid kunnen zijn. Met dit onderzoek zal in 2009 worden gestart en zult u separaat worden geïnformeerd.

II. Voorzieningen

Indeling voorzieningen

<i>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>	
•	Voorziening voor verplichtingen
•	Voorziening voor verliezen
•	Voorziening voor risico's
<i>Voorzieningen voor egalisatie van (specifieke) kosten</i>	
•	Voorziening voor egalisatie van specifieke kosten
<i>Voorzieningen voor specifieke besteding (van derden verkregen)</i>	
•	Voorziening voor specifieke besteding (van derden verkregen)

Tabel 2. Indeling voorzieningen

De volgende criteria worden gehanteerd voor het **instellen** van een voorziening;

1. Een voorziening wordt gevormd bij concrete verplichtingen en verliezen waarvan de omvang onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten.
2. Een voorziening wordt gevormd bij bestaande risico's (kans op optreden van het risico > 90%) van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
3. Een voorziening wordt gevormd voor het veiligstellen van object- of doelsubsidies (bijdragen van derden) of niet benutte delen daarvan, waarvan de verplichting tot het doen van uitgaven pas in een later jaar voordoet en waarvan de aanwending is gebonden c.q. waarop een terugbetalingsverplichting rust. Vanaf 01-01-2007 zijn de voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen hiervan uitgezonderd. Deze dienen onder de overlopende activa of –passiva te worden verantwoord.
4. Een voorziening wordt gevormd voor kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren (egalisatie).

5. Een voorziening wordt gevormd voor egalisatie van sterk wisselende kosten van grote omvang (bijvoorbeeld: onderhoud riolering). De mate waarin schommelingen afgedekt moeten worden is mede afhankelijk van de vraag in hoeverre betreffende schommelingen verstoringen werken op het totaalbeeld van de financiële positie van de gemeente.
6. Voorzieningen die worden gevormd om de groot onderhoudslasten van een kapitaalgoed over een aantal jaren te egaliseren kunnen alleen worden ingesteld op basis van een beheerplan van het desbetreffende kapitaalgoed. Dit beheerplan dient periodiek te worden geactualiseerd (*BBV – stellige uitspraak 3 – notitie verkrijging/vervaardiging en onderhoud kapitaalgoederen*).
7. Indien een voorziening wordt gevormd waarin zowel een component voor onderhoud als voor vervanging is opgenomen (bijvoorbeeld: Gemeentelijk Rioleringsplan - GRP) dan zal deze in de begroting en de jaarrekening zodanig moeten worden toegelicht dat inzicht wordt geboden in zowel het onderhoud als het spaarcomponent (*BBV – stellige uitspraak – notitie riolering*).
8. Limiet omvang: de omvang van een voorziening wordt uitsluitend bepaald door de geschatte omvang van de verplichting of het verlies (per balansdatum), de geschatte omvang van het betreffende risico, de benodigde omvang voor de egalisatie (onderhoudsvoorziening) of de omvang van de bijdrage van derden (niet Europees- of Nederlands overheidslichaam gerelateerd). Deze geschatte omvang is tevens de limiet voor de voorziening.
9. Limiet duur: de duur voor het aanhouden van een voorziening is gerelateerd aan het verwachte moment van besteding. Bij het instellen van de voorziening dient het verwachte bestedingsmoment te worden aangegeven.
10. Indien een voorziening wordt gevormd dient de aanvraag te zijn voorzien van een onderbouwing. Dat wil zeggen dat de aanvraag is voorzien van documenten die het bedrag en het eventueel meerjarig verloop ondersteunen.

De volgende criteria worden gehanteerd voor het **beheren** van een voorziening:

1. Limiet omvang: indien deze omvang niet (meer) voldoende is voor het gestelde doel dan zal een extra dotatie moeten worden verricht. Indien de omvang van het betreffende programma (inclusief producten) niet kan voorzien in het opvangen van deze extra last, dan is een begrotingswijziging en een raadsbesluit noodzakelijk waarin eveneens de dekking van de toevoeging wordt onderbouwd.
De onttrekking aan een voorziening mag nooit groter zijn dan de omvang van de achterliggende verplichting, de bijdrage van derden of het risico.
2. Limiet duur: indien het verwachte bestedingsmoment wordt overschreden dient dit in de bestuursrapportages te worden vermeld.
3. Rente: rentebijdrage aan voorzieningen is niet toegestaan. Hierop zijn twee uitzonderingen;
 - ingeval van waardering van de voorziening tegen contante waarde;
 - bij voorzieningen waarbij door derden (bijvoorbeeld het Rijk) een verplichte toevoeging is opgelegd.
4. Samenvoegen: indien bij een product meerdere voorzieningen horen met een gelijk doel/motief moeten deze worden samengevoegd en beoordeeld op mogelijkheden voor vrijval van middelen.
5. De voorzieningen worden belegd bij de organisatorische eenheden. De centrale dienst zal vanuit haar adviserende en toetsende rol de voorzieningen monitoren en daar waar nodig het bestuur van de eenheden als wel het politiek bestuur voorzien van financieel technisch advies voor aanhouden van voorzieningen.

In het raadsbesluit zal ten behoeve van het instellen van reserves en voorzieningen aanvullend op bovenvermelde criteria (voor zover van toepassing) worden aangegeven;

1. de gewenste of noodzakelijke, minimale of maximale omvang;
2. de omvang en de wijze van stortingen en onttrekkingen (structureel of incidenteel), inclusief onderbouwing daarvan (bijvoorbeeld op basis van een meerjaren (onderhouds-)planning);
3. de dekking van de toevoegingen;
4. de looptijd van de reserve of voorziening.

Bijlage 2. Beoordeling reserves

Reserve	Saldo 31-12-2008	Doel/Motief	Categorie		Functie				Rentetoerekening				
			AR	BR	Besteding	Egalisatie	Inkomens	Technisch	Geen	Omslag	Prijscomp.	Afwijkend	
RS2500 Saldi Reserve	1.632.126	Opvangen nadelige rekeningsresultaten	X								X		
RS2501 Algemene Reserve	269.636	Opvangen financiële tegenvallers	X								X		
RS2506 Res. overlopende uitgaven	8.439.829	Stallen over te hevelen budgetten		X		X				X			
RS2507 Res. huisvesting gemeentelijk apparaat	385.019	Dekking herhuisvesting		X	X						X		
RS2508 Egalisatiereserve rente	4.328.029	Egalisatie gevolgen rentefluctuaties	X							X			
RS2516 Res. baggeren havens	893.443	Voor uitgaven toekomstig baggeren		X	X						X		
RS2519 Res. verstrekte geldlening EDON	544.536	Dekking kapitaallasten fin. actief		X					X				
RS2529 Res. eenmalige problematiek	1.810.805	Opvangen eenmalige problematiek		X	X						X		
RS2536 Res. afkopsom winstafdrachten ev	1.043.935	Afkoop taakstelling EV		X				X			X		
RS2537 Res. btw compensatiefonds	3.607.917	Buffer onzekere financiële gevolgen		X	X					X			
RS2538 Res. gemeentebrede investeringen	25.492.598	Struct. financieren investeringen		X	X						X		
RS2540 Res. risico's	3.492.485	Specifieke risico's (bezuinigingsnota 2004)		X	X						X		
RS2541 Vermogensreserve	21.558.402	Compensatie wegvallen dividend aandelen		X				X			(X)		
RS2542 Res. afkopen	755.527	Afkoop taakstelling		X					X		X		
RS2546 Res. taakstelling personeel	87.713	Buffer niet te realiseren taakstelling pers.		X	X						X		
RS2547 Res verstrekte geldleningen Vitens	1.609.573	Dekking kapitaallasten fin. actief		X					X		X		
Dienst Middelen	75.951.573												
RS1701 Res. vervangingsschema	665.326	Reserve kapitaallasten		X	X						X		
RS1703 Res. brandweergarage Colmschate	121.920	T.b.v. eventuele dislocatie Colmschate		X	X						X		
RS1704 Res. afkopsom Regionale Brandweer	545.000	Afkopsom congruentie		X					X		X		
Brandweer	1.332.246												
RS2101 Res. decentrale arbeidsvoorwaarden	294.182	Ontw decentr arbeidsvoorwaarden		X		X				X			
RS2104 Res. kapitaallasten BV	343.264	Bijdrage kap 1st investeringen IDM en FZ		X					X		X		
Bedrijfsvoering	637.446												

Reserve	Saldo 31-12-2008	Doel/Motief	Categorie		Functie				Rentetoerekening				
			AR	BR	Besteding	Egalisatie	Inkomens	Technisch	Geen	Omslag	Prijscomp.	Afwijkend	
RS1302 Res. flankerend ouderenbeleid	61.202	Egaliseren lasten ouderenbeleid		X		X			X				
RS1303 Res. lening nv vastgoed cult. centrum	4.345.899	Dekking afl. + rente lening NV VCC		X				X					X (7,1%)
RS1307 Res. decentrale huisvesting onderwijs	12.434.840	Dekking gem. onderwijs huisvesting		X		X							X
RS1317 Res. kunstaankopen	70.203	Dekking aankopen kunst		X	X						X		
RS1320 Res. Deventer geschiedenis in beeld	41.676	Verzamelen en beheren historisch bezit		X	X						X		
RS1323 Res. kinderopvang	461.422	Dekking kosten kinderopvang		X				X	X				
RS1331 Res. onderhoud gebouwen	485.648	Egaliseren kosten onderhoud		X		X			X				
RS1334 Res. mondiaal beleid	213.322	Egaliseren kosten mondiaal beleid		X		X			X				
RS1356 Res. knelpunten sport	35.795	Op peil houden sportaccommodaties		X	X						X		
RS1357 Res. 1/3 regeling sport	84.627	Subsidie tbv investeringen sportver.		X	X						X		
RS1358 Res. inv. buitensport	552.506	Vrijval kap 1st tbv investeringen sport		X		X			X				
RS1369 Res. bijdrage kapitaallasten investeringen R&S	8.243.977	Bijdrage kap 1st investeringen RS		X				X		X			
RS1371 Res. legaat Bathmen	50.710	Verfraaiing dorpskern Bathmen		X	X				X				
RS1376 Res. brede school	20.867	Realiseren 1 brede school per jaar		X	X						X		
RS1387 Res. WMO Algemeen	2.330.726	Egaliseren kst beleid WMO		X		X			X				
RS1504 Res. woonwagenzaken	0	Egaliseren kst onderh woonwagens		X		X			X				
RS1513 Res. mind	566.079	Dekking kosten infrastructuur Deventer		X	X						X		
RS1519 Res. gevefonds	245.492	Dekking kst. gevelverbetering binnenstad		X	X						X		
RS1526 Res. parkeerbijdrage bouwaanvragen	91.773	Dekking kst. uitbreiding parkeerplaatsen		X	X						X		
RS1527 Res. mobiliteitsfonds parkeren	844.738	Dekking kosten parkeerexploitatie		X	X						X		
RS1901 Res. sociaal economisch beleid	879.425	Stimuleren economische ontwikkelingen		X	X						X		
RS1904 Res. grondexploitatie	4.477.749	Opvangen gevolgen risico's grondexpl.	X							X			
RS1911 Res. onroerende zaken	5.316.881	Dekking kst. onroerende zaken buiten expl		X	X						X		
RS1940 Res. as binnenstad Colmschate	3.139.791	Dekking uitg. as binnenstad Colmschate		X	X								X (8%)
RS2310 Res. tarieven huishoudelijk afval (vh voorziening)	5.723.556	Egaliseren kst huishoudelijk afval		X		X			X				
RS2311 Res. rioleringen en gemalen (vh voorziening)	909.660	Egaliseren kst riolen en gemalen		X		X			X				
Ruimte en Samenleving	51.628.564												
RS1381 Res. ICT in de Samenleving	544.511	Dekking ICT projecten SO		X	X						X		
Strategische Ontwikkeling	544.511												

Reserve	Saldo 31-12-2008	Doel/Motief	Categorie		Functie				Rentetoerekening				
			AR	BR	Besteding	Egalisatie	Inkomens	Technisch	Geen	Omslag	Prijscomp.	Afwijkend	
RS1330 Res. wijkaanpak	224.960	Egalisatie kosten wijkaanpak		X		X			X				
RS1336 Res. museumaankopen	4.825	Aankoop museumstukken		X	X						X		
RS1337 Res. vervanging automatisering musea	15.301	Dekking vervangingskosten ICT Musea		X	X						X		
RS1338 Res. vervanging automatisering sab	45.168	Dekking vervangingskosten ICT SAB		X	X						X		
RS1339 Res. conserveringen sab	461.385	Dekking kst tbv conserveringen collectie		X	X						X		
RS1386 Res. kapitaallasten StadThuis	222.474	Bijdrage kap lst investeringen STH		X				X		X			
RS2402 Res. vervanging automatisering SV	56.807	Dekking vervanging en onderhoud ICT STH		X	X				X				
RS2410 Res. FWI	560.590	Dekking afloop regelingen bbz, ioaw en ioaz		X	X						X		
RS2414 Res. uitkeringen - (STH)	2.693.610	Dekking risico's WWB uitkeringen	X						X				
StadThuis	4.285.120												

Totaal 134.379.459

AR = Algemene Reserve

BR = Bestemmingsreserve

Bijlage 3. Meerjarig verloop reserves t.b.v. beleidsnota

Reserve	Saldo 31-12-2008	Meerjarig verloop			
		2009	2010	2011	2012
RS2500 Saldi Reserve	1.632.126	1.632.126	1.632.126	1.632.126	1.632.126
RS2501 Algemene Reserve	269.636	269.636	269.636	269.636	269.636
RS2508 Egalisatiereserve rente	4.328.029	5.467.000	5.406.000	3.017.000	86.000
RS1904 Res. grondexploitatie	4.477.749	13.624.000	10.309.000	13.075.000	17.292.000
RS2414 Res. Uitkeringen - (STH)	2.693.610	1.717.000	1.438.000	395.000	-
Algemene reserve	13.401.150	22.709.762	19.054.762	18.388.762	19.279.762
RS2507 Res. huisvesting gemeentelijk apparaat	385.019	1.724.000	2.799.000	4.830.000	3.553.000
RS2516 Res. baggeren havens	893.443	893.443	893.443	893.443	893.443
RS2529 Res. eenmalige problematiek	1.810.805	2.247.000	762.000	288.000	89.000
RS2537 Res. btw compensatiefonds	3.607.917	632.000	645.000	658.000	670.000
RS2538 Res. gemeentebrede investeringen*	25.492.598	15.986.000	-2.905.000	-9.301.000	-14.946.000
RS2540 Res. risico's	3.492.485	3.492.485	3.492.485	3.492.485	3.492.485
RS2546 Res. taakstelling personeel	87.713	47.713	47.713	47.713	47.713
RS1701 Res. vervangingschema	665.326	589.239	522.262	330.919	154.347
RS1703 Res. brandweergarage Colmschate	121.920	123.870	125.852	127.865	129.911
RS1317 Res. kunstaankopen	70.203	70.203	70.203	70.203	70.203
RS1320 Res. deventer geschiedenis in beeld	41.676	51.949	62.222	72.495	82.768
RS1356 Res. knelpunten sport	35.795	38.034	40.627	43.572	46.870
RS1357 Res. 1/3 regeling sport	84.627	84.627	84.627	84.627	84.627
RS1371 Res. Legaat Bathmen	50.710	50.710	-	-	-
RS1376 Res. brede school	20.867	21.284	21.710	22.144	22.587
RS1513 Res. mind	566.079	575.137	584.339	593.688	603.187
RS1519 Res. gevelfonds	245.492	249.420	253.411	257.465	261.585
RS1526 Res. parkeerbijdrage bouwaanvragen	91.773	91.773	91.773	91.773	91.773
RS1527 Res. Mobiliteitsfonds parkeren	844.738	921.140	1.253.220	1.716.281	2.179.342
RS1901 Res. sociaal economisch beleid	879.425	776.795	674.165	571.535	468.905
RS1911 Res. onroerende zaken**	5.316.881	6.006.002	6.564.427	7.131.523	7.707.182
RS1940 Res. as binnenstad Colmschate	3.139.791	-	-	-	-
RS1381 Res. ICT in de Samenleving	544.511	303.223	58.075	59.004	-
RS1336 Res. museumaankopen	4.825	10.125	15.425	20.725	26.025
RS1337 Res. vervanging automatisering musea	15.301	19.701	24.101	28.501	32.901
RS1338 Res. vervanging automatisering sab	45.168	56.368	67.568	78.768	89.968
RS1339 Res. conserveringen sab	461.385	722.685	983.985	995.285	1.006.585
RS2402 Res. vervanging automatisering SV	56.807	56.807	-	-	-
RS2410 Res. FWI	560.590	492.590	430.590	430.590	430.590
Bestemmingsreserve met bestedingsfunctie	49.633.869	36.334.323	17.663.223	13.635.604	7.288.997
RS2506 Res. overlopende uitgaven	8.439.829	8.000.000	6.000.000	4.000.000	3.000.000
RS2101 Res. decentrale arbeidsvoorwaarden	294.182	262.569	230.956	199.343	199.343
RS1302 Res. flankerend ouderenbeleid	61.202	24.000	-	-	-
RS1307 Res. decentrale huisvesting onderwijs	12.434.840	11.934.337	11.259.410	10.625.955	10.165.678
RS1331 Res. onderhoud gebouwen	485.648	535.077	584.506	633.935	683.364
RS1334 Res. mondiaal beleid	213.322	213.322	213.322	213.322	213.322
RS1358 Res. investeringen buitensport	552.506	196.782	274.047	392.802	538.162
RS1387 Res. WMO Algemeen	2.330.726	2.804.000	2.592.000	2.380.000	2.513.000
RS1504 Res. woonwagenzaken	0	-	-	-	-
RS2310 Res. tarieven huishoudelijk afval (vh voorziening)	5.723.556	6.036.556	7.859.556	5.086.556	3.974.556
RS2311 Res. rioleringen en gemalen (vh voorziening)	909.660	909.660	909.660	909.660	909.660
RS1330 Res. wijkaanpak	224.960	200.000	200.000	200.000	200.000
Bestemmingsreserve met egalisatiefunctie	31.670.431	31.116.303	30.123.457	24.641.573	22.397.085

Reserve	Saldo 31-12-2008	Meerjarig verloop			
		2009	2010	2011	2012
RS2541 Vermogensreserve	21.558.402	21.558.402	21.558.402	21.558.402	21.558.402
Bestemmingsreserve met inkomensfunctie	21.558.402	21.558.402	21.558.402	21.558.402	21.558.402
RS2519 Res. verstrekte geldlening EDON	544.536	544.536	544.536	544.536	544.536
RS2536 Res. afkoopsom winstafrachten ev	1.043.935	907.312	763.905	613.327	455.220
RS2542 Res. afkopen	755.527	617.845	473.278	321.483	162.098
RS2547 Res. verstrekte geldleningen Vitens	1.609.573	1.485.760	1.361.947	1.238.134	1.114.321
RS1704 Res. afkoopsom Regionale Brandweer	545.000	322.000	222.000	122.000	22.000
RS2104 Res. kapitaallasten BV	343.264	276.148	242.976	239.741	236.375
RS1303 Res. lening nv vastgoed cult. centrum	4.345.899	4.176.073	3.994.606	3.800.704	3.593.484
RS1323 Res. kinderopvang	461.422	348.896	236.370	123.844	11.318
RS1369 Res. bijdrage kapitaallasten investingen R&S**	8.243.977	11.948.869	11.087.791	10.218.917	9.341.627
RS1386 Res. Kapitaallasten StadThuis	222.474	192.410	162.346	132.282	120.544
Bestemmingsreserve met financieel technische functie	18.115.608	20.819.849	19.089.755	17.354.968	15.601.523
	134.379.459	132.538.639	107.489.599	95.579.309	86.125.769

* = reserve loopt negatief hetgeen niet is toegestaan.

negatief saldo wordt gedekt door vermogensreserve

** = samengevoegd uit 3 'oude' reserves

Bijlage 4. Beoordeling voorzieningen

Voorziening	Saldo 31-12-2008	Doel/Motief	Categorie				
			Verplichting , verlies of risico			Egalisatie	Derden
			Verplichting	Verlies	Risico		
VZ4523 Vz lasten fuwa 1999	60.000		X				
VZ4548 Vz risico's	1.521.000				X		
Dienst Middelen	1.581.000						
VZ3205 Vz GSB Veiligheid	133.247	Bekostiging projecten veelplegers/huiselijk geweld					X
VZ3344 Vz inburgeringsbeleid nieuwkomers	876.885	Dekking kst inburgeringsbeleid nieuwkomers					X
VZ3349 Vz overschrijdingsregeling bo	274.009	Dekking kst gelijkstelling openb. onderwijs bijz. onderwijs					X
VZ3350 Vz overschrijdingsregeling vso	36.126	Dekking kst gelijkstelling openb. onderwijs bijz. onderwijs					X
VZ3367 Vz sociaal programma GSB III	1.882.188	Dekking kst voor beleid GSBIII					X
VZ3375 Vz V V S	736.614	Dekking kst VVS vanuit rijksbijdrage					X
VZ3380 Vz internationaal beleid	330	Dekking kst internationaal beleid mede gefinancierd VNG					X
VZ3511 Vz ISV wijkontwikkeling	1.157.778	Dekking kst verbetering fysieke leefomgeving					X
VZ3520 Vz ISV-1 bodemsanering	2.409.112	Dekking kst bodemsanering bestaande stad - deel 1					X
VZ3521 Vz ISV-1 geluidshinder	212.488	Dekking kst geluidsaneringsprojecten - deel 1					X
VZ3523 Vz ISV-2 bodemsanering	1.210.893	Dekking kst bodemsanering bestaande stad - deel 2					X
VZ3524 Vz wet bodembescherming wbb	61.146	Dekking kst bodemsanering landelijk gebied					X
VZ3525 Vz ISV-2 geluidshinder	1.034.031	Dekking kst geluidsaneringsprojecten - deel 2					X
VZ3527 Vz NV Bergkwartier	355	Dekking kst restauratie gebouwen Raambuurt					X
VZ3528 Vz recht op energie (TELI)	38.982	Dekking kst energiebesparing huishoudens laag inkomen					X
VZ3529 Vz gebiedsuitw Frieswijk 't Oostermaet	1.060	Dekking kst gebiedsuitwerking Frieswijk 't Oostermaet					X
VZ3914 Vz fonds evenementen	1.276	Besteding aan specifieke binnenstadsevenementen	X				
VZ3923 Vz afgesloten complexen	1.959.400	Besteding aan reeds admin. afgesloten grondexploitaties	X				
VZ3924 Vz risico grondexploitaties	5.175.558	Afdekking rentekst afgesloten grondexploitaties			X		
VZ3927 Vz groot onderhoud	182.800	Preventief groot onderhoud in beheer zijnde opstallen				X	
VZ3942 Vz binnenstadsperspectief	91.563	Dekking kst binnenstadsactiviteiten vanuit baatbelasting					X
VZ4321 Vz degeneratievergoeding	150.763	Dekking kst herstel bestrating agv restzetting sleuven (VNG)					X
Ruimte en Samenleving	17.626.605						
VZ3365 Vz fonds collectie knecht-drenth	354.425	Dekking kst in stand houden geschonken collectie					X
VZ3368 Vz regulier gemaakte id-banen	27.215	Dekking kst afloop Melkert-baan	X				
VZ3381 Vz inburgering	3.058.731						
VZ3384 Vz sociaal programma GSB III	640.447	Dekking kst beleid GSBIII - periode 2005-2009					X
StadThuis	4.080.818						
Totaal	23.288.423						

Bijlage 5. Meerjarig verloop voorzieningen

Voorziening	Saldo 31-12-2008	Meerjarig verloop				Categorie				
		2009	2010	2011	2012	Verplichting , verlies of risico			Egalisatie	Derden
						Verplichting	Verlies	Risico		
VZ4523 Vz lasten fuwa 1999	60.000	60.000	40.000	20.000	-	X				
VZ4548 Vz risico's	1.521.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000			X		
Dienst Middelen	1.581.000	1.560.000	1.540.000	1.520.000	1.500.000					
VZ3205 Vz GSB Veiligheid	133.247	70.000	70.000	70.000	70.000					X
VZ3344 Vz inburgeringsbeleid nieuwkomers	876.885	-	-	-	-					X
VZ3349 Vz overschrijdingsregeling bo	274.009	315.000	357.000	398.000	440.000					X
VZ3350 Vz overschrijdingsregeling vso	36.126	43.000	51.000	58.000	65.000					X
VZ3367 Vz sociaal programma GSB III	1.882.188	1.882.000	-	-	-					X
VZ3375 Vz V V S	736.614	-	-	-	-					X
VZ3380 Vz internationaal beleid	330	-	-	-	-					X
VZ3511 Vz ISV wijkontwikkeling	1.157.778	1.195.000	1.155.000	1.155.000	1.155.000					X
VZ3520 Vz ISV-1 bodemsanering	2.409.112	1.653.000	296.000	-	-					X
VZ3521 Vz ISV-1 geluidshinder	212.488	-	-	-	-					X
VZ3523 Vz ISV-2 bodemsanering	1.210.893	29.000	-	-	-					X
VZ3524 Vz wet bodembescherming wbb	61.146	-	-	-	-					X
VZ3525 Vz ISV-2 geluidshinder	1.034.031	1.552.000	776.000	-	-					X
VZ3527 Vz NV Bergkwartier	355	-	-	-	-					X
VZ3528 Vz recht op energie (TELI)	38.982	39.000	39.000	39.000	39.000					X
VZ3529 Vz gebiedsuitw Frieswijk t Oostermaet	1.060	1.000	1.000	1.000	1.000					X
VZ3914 Vz fonds evenementen	1.276	1.000	1.000	1.000	1.000	X				
VZ3923 Vz afgesloten complexen	1.959.400	1.959.000	1.959.000	1.959.000	1.959.000	X				
VZ3924 Vz risico grondexploitaties	5.175.558	5.175.000	5.175.000	5.175.000	5.175.000			X		
VZ3927 Vz groot onderhoud	182.800	183.000	183.000	183.000	183.000				X	
VZ3942 Vz binnenstadsperspectief	91.563	-	-	-	-					X
VZ4321 Vz degeneratievergoeding	150.763	151.000	151.000	151.000	151.000					X
Ruimte en Samenleving	17.626.605	14.248.000	10.214.000	9.190.000	9.239.000					
VZ3365 Vz fonds collectie knecht-drenth	354.425	405.000	456.000	507.000	558.000					X
VZ3368 Vz regulier gemaakte id-banen	27.215	20.000	14.000	7.000	-	X				
VZ3381 Vz inburgering	3.058.731	3.000.000	2.500.000	2.000.000	1.500.000					X
VZ3384 Vz sociaal programma GSB III	640.447	640.000	640.000	640.000	640.000					X
StadThuis	4.080.818	4.065.000	3.610.000	3.154.000	2.698.000					
Totaal	23.288.423	19.873.000	15.364.000	13.864.000	13.437.000					

= Verplichting, verlies of risico
 = Egalisatie
 = Derden